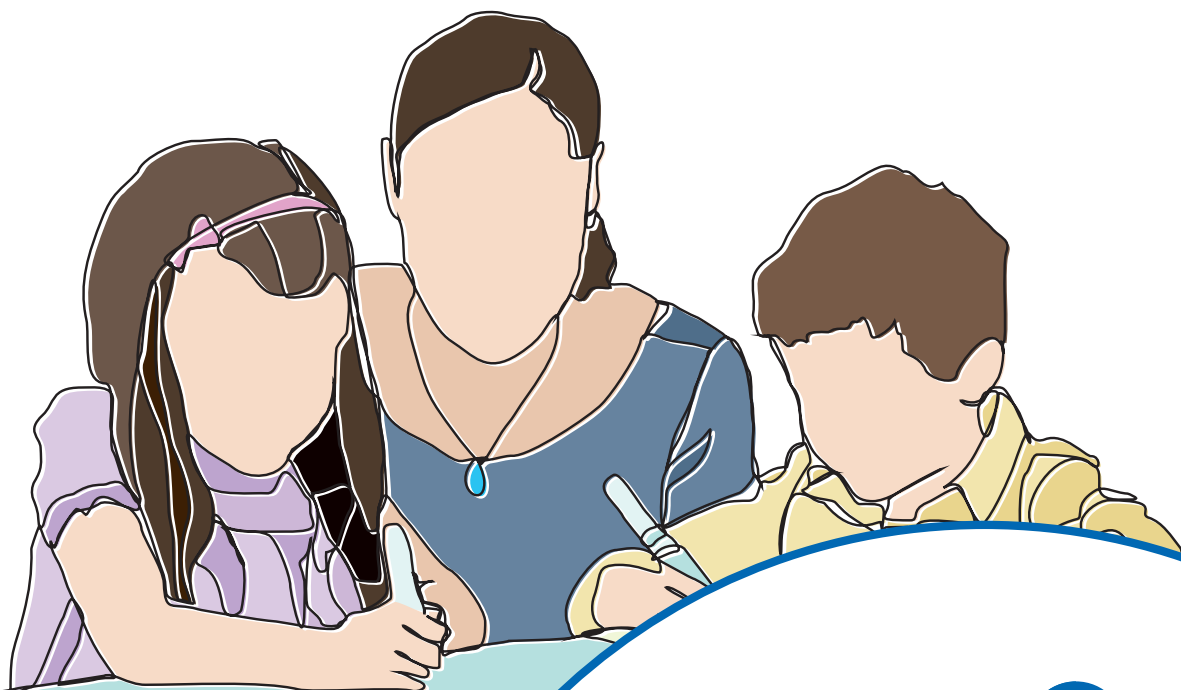

**Baginé Dános Gabriella, Bede Krisztina,
Bóka Barbara, Mártonné Guth Tímea,
Nagyfejeő Mihályné Gyöngy Judit,
Pádár Brigitta, Szabó Ildikó**

TÉRI-IDŐI ORIENTÁCIÓ FEJLESZTÉS

FELADATBANK

SZÉCHENYI 2020

EFOP-3.1.6-16-2017-00026

**„HINNED KELL, HOGY A VILÁG TEVELED IS ÉKES”
A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK
ÉS TANULÓK MINŐSÉGI ELLÁTÁSA
A SZOLNOKI TANKERÜLETI KÖZPONTBAN**

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Téri-idői orientáció fejlesztés

FELADATBANK

Liget Úti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda,
Általános Iskola és Készségfejlesztő Iskola

Baginé Dános Gabriella, Bede Krisztina, Bóka Barbara,
Mártonné Guth Tímea, Nagyfejeő Mihályné Gyöngy Judit,
Pádár Brigitta, Szabó Ildikó

SZOLNOKI
TANKERÜLETI
KÖZPONT

Szolnok, 2020

Készült az
EFOP-3.1.6-16-2017-00026 „Hinned kell, hogy a világ Teveled is ékes”
kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és tanulók minőségi ellátása
a Szolnoki Tankerületi Központban
projekt keretében.

Projektvezető:
dr. Torda Ágnes

Szakmai vezető:
Szabó Győzőné

Szerzők:
Baginé Dános Gabriella
gyógypedagógus, oligofrénpedagógia tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos
tanár

Bede Krisztina
gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány

Bóka Barbara
szakvizsgázott gyógypedagógus, oligofrénpedagógia-pszichopedagógia szakos tanár,
autizmus spektrum zavarok pedagógiája szakirány

Mártonné Guth Tímea
gyógypedagógus, látássérültek pedagógiája szakirányon

Nagyfejeő Mihályné Gyöngy Judit
szakvizsgázott gyógypedagógus, oligofrénpedagógia-pszichopedagógia szakos tanár

Pádár Brigitta
szakvizsgázott gyógypedagógus, pszichopedagógia szakos tanár

Szabó Ildikó
gyógypedagógus, oligofrénpedagógia-pszichopedagógia szakos tanár

Lektor:
Kerékgyártó Csilla
okleveles gyógypedagógus

A kiadvány ingyenes, kereskedelmi forgalomba nem hozható.
A felhasználás a jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját nem szolgálhatja.

Kiadó: Szolnoki Tankerületi Központ
Felelős kiadó: Szutorisz-Szügyi Csongor tankerületi igazgató

Tartalomjegyzék

1	MELYIK TESTRÉSZEDEN VISELED?.....	6
2	RAJTAM IS MEGTUDOD MUTATNI?	10
3	TALÁLT, SÜLLYEDT! MELYIK OSZLOP, MELYIK SOR!	12
4	HOVÁ JUTSZ!.....	18
5	MI KÖVETKEZIK, MI UTÁN?	20
6	JELES NAPOK, ÜNNEPEK, SZOKÁSOK IDŐRENDI SORRENDJE.....	22
7	ESEMÉNYEK IDŐRENDI BESOROLÁSA.....	28
8	TITKOSÍRÁS.....	32
9	SZÓKERESŐ.....	35
10	SZÓKERESŐ, TÉRKÉPEN VALÓ TÁJÉKOZÓDÁS	38
11	BÚJJ ÁT A KÖTELEK KÖZÖTT!	43
12	ÉLETTÖRTÉNET.....	44
13	ISMERKEDJÜNK MAGYARORSZÁG MEGYÉIVEL!	46
14	KERESS TÁMPONTOT!	48
15	MEGYE-PUZZLE	50
16	MEKKORA VAGYOK?	52
17	MELYIK VAGYOK ÉN?.....	53
18	ÓRA-SZIMULÁCIÓ.....	54
19	TÜKRÖM, TÜKRÖM, MONDD MEG NÉKEM!.....	56
20	NÉGY ÉVSZAK JÁR KÖRBE, KÖRBE!.....	58
21	NÉGY ÉVSZAK MESÉJE!	70
22	IRÁNYOS - ÉVSZAKOS!	75
23	IRÁNYOK - FŐFOGALMAK	78
24	DOBJ ÉS LÉPJ A NYÍL SZERINT!.....	81
25	A KASTÉLY LAKÓI.....	83
26	KÖRBEN ÁLL EGY KISLÁNYKA.....	85
27	MEGY A GŐZÖS.....	86
28	„ITT A SZEMEM, ITT A SZÁM...!”- FEJLESZTŐJÁTÉK	87
29	SÍKIDOMOK MEGRAJZOLÁSÁNAK IDŐBELI SORRENDJE	90
30	SZÁMOLÁS SZÁMEGYENESEN, IRÁNYOKKAL ADOTT UTASÍTÁS ALAPJÁN	92
31	SZÁMOK KÉPZÉSE IRÁNYOK ALKALMAZÁSÁVAL.....	93
32	SZÁMOK ÉS MŰVELETEK KÉPZÉSE IRÁNYOK ALKALMAZÁSÁVAL.....	94
33	SZÁMJEGYEK KERESÉSE NÉGYZETHÁLÓBAN, IRÁNYOK ÉS LÉPÉSSZÁMOK MEGADÁSÁVAL	96
34	ÚTVONAL TERVEZŐ. TESTEK CSÚCSAINAK ELÉRÉSE IRÁNYOK MEGADÁSÁVALL TERVEZŐ.....	97
35	FELADATOK MEGOLDÁSI LÉPÉSEINEK SORBARENDEZÉSE	98

36 SZERKESZTÉS LÉPÉSEINEK SORBARENDEZÉSE	99
37 ALAKZATOK RAJZOLÁSA IRÁNYOK ÉS LÉPÉSSZÁMOK MEGADÁSÁVAL	100
38 SZÁMKERESŐ-SZÁMOLÓ	101
39 HÁROM AZ EGYBEN: MAGYARORSZÁGI URALKODÓK SORBA RENDEZÉSE, CSOPORTOSÍTÁS, MEMÓRIAJÁTÉK	102
40 RENDSZEREZÉS, TÖRTÉNELMI ÉS IRODALMI ESEMÉNYEK PÁROSÍTÁSA	110
41 LÉPEGETŐ-IRODALOM	114
42 LÉPEGETŐ-FÖLDRAJZ	121
43 TÁJÉKOZÓDÁS A TÉRKÉPEN	125

1 Melyik testrészeden viseled?

Célcsoport: alsó tagozat első és második osztály

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- figyelem
- téri-orientáció
- testtudat

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret

Készítette: Szabó Ildikó

Származás: Némethné Borbás Andrea: Játékgyűjtemény a részképességek fejlesztéséhez című - Eu-synergion Kft, 2003 - feladatgyűjtemény egyik feladatának saját átdolgozása

Eszköz: öltöztető baba, ruhadarabok

Feladatleírás:

Felmutatom az adott ruhadarabot és mondd meg, melyik testrészeden viseled! Ezután helyezd a baba megfelelő testrészére! „P-vel” a pedagógus instrukcióját, „T-vel” a tanuló lehetséges választát jelölöm.

pl: **P:** Melyik testrészeden viseled a szoknyát?

T: A derekamon.

P: Tedd rá a baba megfelelő testrészére!

P: Jól csináltad!

P: Melyik testrészeden viseled a fülbevalót?

T: A fülcimpámon.

P: Tedd rá a baba megfelelő testrészére!

P: Ügyes vagy!

pl: **P:** Melyik testrészeden viseled a rövidnadrágot?

T: A derekamon, fenekem. ágyékom, combom.

P: Tedd rá a baba megfelelő testrészére!

P: Melyik testrészeden viseled az inget?

T: A nyak, váll, mellkas, has, hát, karok. **P:** Szépen felsoroltad.

P: Hogyan mondanád egy szóval a váll, mellkas, has, hát testrészeket?

T: Törzs.

P: Tedd rá a baba megfelelő testrészére!

P: Melyik testrészedon viseled a cipőt?

T: A lábfej, talp.

P: Ügyes vagy!

P: Tedd rá a baba megfelelő testrészére!

P: Melyik testrészedon viseled az órát?

T: A csuklómon.

T: Jól feleltél.

P: Tedd rá a baba megfelelő testrészére!

2 Rajtam is megtudod mutatni?

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- figyelem
- téri-orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret, testnevelés

Készítette: Szabó Ildikó

Származás: Némethné Borbás Andrea: Játékgyűjtemény a részképességek fejlesztéséhez című - Eu-synergion Kft, 2003 - feladatgyűjtemény egyik feladatának saját átdolgozása

Eszköz: tanuló párok

Feladatleírás:

Alkossatok párokat és álljatok egymással szembe! Mutasd meg a társadon a következő testrészeket, melyeket mondok! Ha a csoport tagjainak még kialakulatlan a lateralitása: először figyeltessük meg a tanulókkal, **ha egymás mellett állnak, majd** mi történik, ha szembe fordulnak egymással. **Jelölhetjük a bal kezet piros gumigyűrűvel, ha erre még szükség van.** Emeljétek fel a bal karotokat! Figyeld meg, ha szemben állsz a társaddal a bal testfél a másik oldalra kerül át! Emeljétek fel a jobb karotokat! Emeljétek fel a bal lábatokat! Emeljétek fel a jobb lábatokat! Ezek a gyakorlatok a saját megtapasztalást segítik elő, melyek elősegítik a belsővé válást.

pl:

- Mutassátok meg a társaitok bal vállát! Tegyétek rá a kezeteket!
- Mutassátok meg a társaitok jobb csuklóját! Fogjátok meg!
- Mutassátok meg a társaitok jobb térdét! Érintsétek meg!
- Mutassátok meg a társaitok bal combját! Érintsétek meg!
- Mutassátok meg a társaitok bal bokáját! Fogjátok meg!
- Mutassátok meg a társaitok jobb szemét! Tegyétek rá a kezeteket!
- Mutassátok meg a társaitok bal felkarját! Fogjátok meg!
- Mutassátok meg a társaitok bal könyökét! Fogjátok meg!
- Mutassátok meg a társaitok jobb lábszárát! Érintsétek meg!

- Mutassátok meg a társaitok bal hüvelykujját! Érintsetek meg!

Ezt a feladatot lehet játékosabb formában a humort felhasználva végeztetni, ha a lateralitás már stabil.

Ragadjatok össze! A tanulók párokat alkotnak és egymással szemben állnak. A megnevezett testrészszel kell összeragadniuk, ez erősíti a tükörkép helyzetben a bal-jobb oldal ismeretének megerősítését.

pl:

- Ragadjatok össze a jobb hüvelykujjatokkal!
- Ragadjatok össze a hátatokkal!
- Ragadjatok össze a bal fületekkel!
- Ragadjatok össze az orrotokkal!
- Ragadjatok össze a homlokotokkal!
- Ragadjatok össze a bal könyökötökkel!
- Ragadjatok össze a jobb térdetekkel!

3 Talált, süllyedt! Melyik oszlop, melyik sor!

Célcsoport: alsó tagozat osztályai

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- figyelem
- téri-orientáció
- szókincsfejlesztés

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret, matematika, technika

Készítette: Szabó Ildikó

Származás: Saját készítésű feladat, a képek saját készítésűek

Eszközigény: tábla, képek

Feladatleírás:

A feladatot táblán végezzük. A feladat elején meggyőződünk arról, hogy a tanulók biztosak-e az oszlop és sor fogalmában. Sorold fel az első, a második, a harmadik, a negyedik sor képeit! Külön-külön felsorolja egy-egy tanuló a megadott sor képeit. Ezután az oszlop fogalmáról bizonyosodunk meg. **Segíti az oszlop és sor fogalmának kialakulását, ha egy 4*4-es négyzetrácsba helyezzük eleinte.**

Sorod fel az első, a második, a harmadik, a negyedik oszlop képeit! Külön-külön felsorolja egy-egy tanuló a megadott oszlop képeit. Ezután kezdődik a játék.

pl:

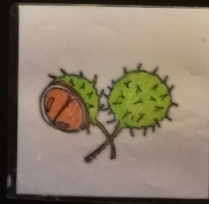
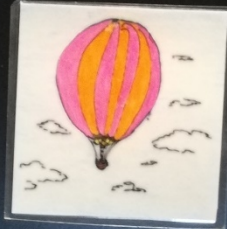
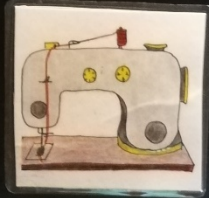
- Melyik kép van a 2. sor, 3. oszlopában? (zsámoly) Talált, süllyedt! Majd lefordítjuk.
- Melyik kép van a 4. sor, 2. oszlopában? (juhász) Talált, süllyedt! Majd lefordítjuk
- Melyik kép van az 1. sor, 1. oszlopában? (kasza) Talált, süllyedt! Majd lefordítjuk
- Melyik kép van a 4. sor, 4. oszlopában? (horgony) Talált, süllyedt! Majd lefordítjuk

A feladat nehezített verziója is játszható, ha a tanulónak kell az adott kép koordinátáit megneveznie. Ha jól adta meg, lefordíthatja.

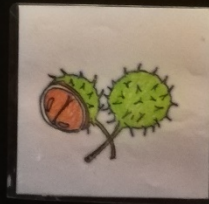
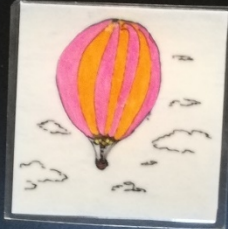
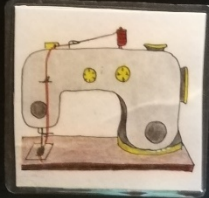
pl:

- Hányadik sor és hányadik oszlopa a sütőtök? (3. sor, 1. oszlop)
- Hányadik sor és hányadik oszlopa a lovag? (2. sor, 2. oszlop)
- Hányadik sor és hányadik oszlopa a vitorlášhajó? (3. sor, 4. oszlop)
- Hányadik sor és hányadik oszlopa a hólégballon? (1. sor, 3. oszlop)

4 Hová jutsz!

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni, páros

Fejlesztési terület:

- figyelem
- téri-orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret, testnevelés, matematika

Készítette: Szabó Ildikó

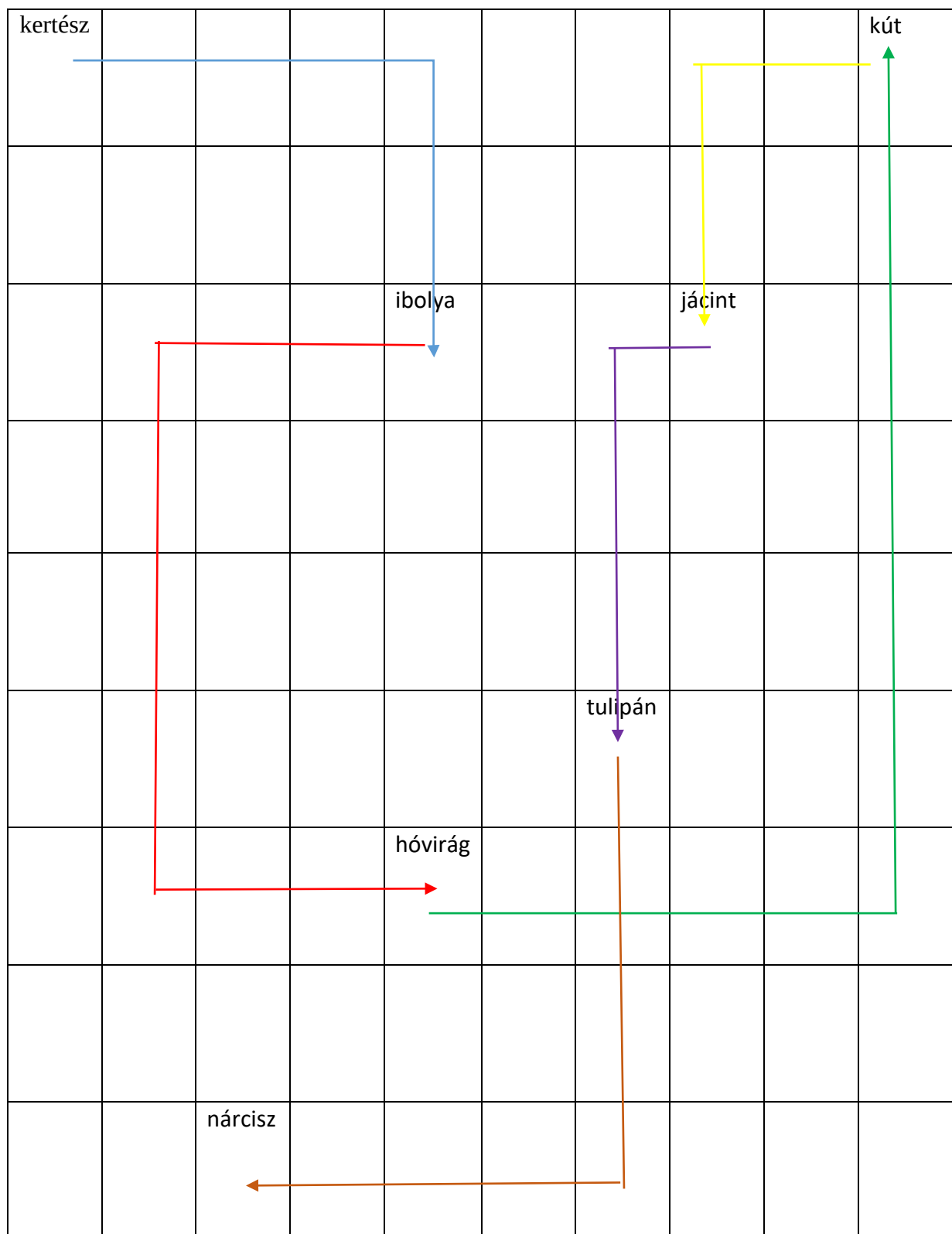
Származás: Saját készítésű

Eszközigény: 10*10-es sablon, képek vagy szókétyák

Feladatleírás:

A pedagógus egy történetet mond el, a tanuló feladata, hogy a 10*10-es négyzethálóban kövesse a történetben szereplő instrukciót. A feladatot 10x10-es négyzethálóban végezzük a földön. Itt van ez a tavaszi kert. A kertész a bal felső sarok első négyzetrácsában áll szemben a kerttel. Mit locsol meg a kertész, ha **menjen balra négyet, majd forduljon jobbra kettőt?** (ibolya) Innen tovább indul **jobbra hármat, majd elfordul balra négyet és utána balra hármat.** Melyik virágot tudja meglocsolni? (hóvirág) Kiürült a locsolója, elmegy a kúthoz. Hogyan juthat el oda? (ötöt előre és balra hatot) Itt válhatnak és egy másik tanuló is bekapcsolódhat a játékba. Menjen a kertész **balra kettőt és forduljon balra kettőt.** Mit locsolsz? (jácint) Lépjen **jobbra egyet, majd balra hármat.** Melyik virágot találtad meg? (tulipán) Hogyan jutsz el innen a nárciszhoz, hogy meg tudd locsolni? (előre három, jobbra négy) Minden virágot ügyesen meglocsoltak a kis kertészek.

Ezt más témára is fel lehet építeni pl. a számok világára, szökdélésekkel kombinálva.

5 Mi következik, mi után?

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- figyelem
- idői-orientáció
- szókincsfejlesztés
- önellenőrzés

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret,

Készítette: Szabó Ildikó

Származás: Saját készítésű

Eszközigény: történet képei

Feladatleírás:

A babnövény fejlődésének képeit rendezi a tanuló helyes időrendi sorrendbe. Ez segíti a növény fejlődésének megértését. A képen látottakat mondatokban megfogalmazzuk. Ez segíti az időrendi egymás utániség megjelenítését. Ha készen van, a képek hátoldalán megtalálja a helyes sorrendet, így az önellenőrzés is megvalósul.

1. A bab kicsírázott.
2. A kicsírázott magokat földbe ültetjük és meglocsoljuk.
3. Kibújik a földből a két sziklevelel.
4. Megjelennek a zöld levelek a kibújó növényen.
5. A babnövényünk kivirágzott.
6. A virágból kifejlődtek a termések.

6 Jeles napok, ünnepek, szokások időrendi sorrendje

Célcsoport: felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni/csoportos

Fejlesztési terület:

- jeles napok, ünnepek, szokások tudatosítása
- hónapok, évszakok **relációja, viszonya**
- naptár használatának gyakorlása

Tantárgyi koncentráció: technika, életvitel és gyakorlat, etika, vizuális kultúra/rajz, környezetismeret/természetismeret

Készítette: Bede Krisztina

Származás: Saját fejlesztés

Eszközigény: papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, olló, boríték, fali naptár vagy asztali naptár

Feladatleírás:

A feladatok egy tanulóval vagy csoportban is végezhető.

A feladat során kap egy tanuló egy üres táblázatot szókártyákkal.

1. Elsőként az ünnepkörök behelyezése.
2. Második feladat: hónapok csoportosítása évszaknak megfelelően.
3. Harmadik feladat: **jeles** napok, ünnepek, szokások behelyezése a megfelelő ünnepkörökhöz, hónapokhoz.

A feladat során segítségként lehet naptárt használni.

A feladat tartóssága miatt javasolnám a táblázatot és a szókártyák laminálását.

Ha készen van a tanuló vagy tanulók a feladat megoldásával, akkor egy naptárt adjunk a kezükbe. A naptár segítségével ki kell keresni, hogy mely jeles napok pontosan mikor vannak. A feladat a helyes dátum beírása. **Naptár lehet falinaptár vagy asztali naptár is.**

Jeles napok, ünnepek, szokások

Kapsz egy üres táblázatot. Szókártyák segítségével rendezd időrendi sorba az eseményeket.

Elsőként kezd az ünnepkörökkel, majd rendeld hozzá a hónapokat. Ha kész, akkor az eseményeket is csoportosítsd!

Eseménynaptár készítése

Feladatlapon megkapod a helyes megoldást. Keresd meg a naptárban a jeles napokat, és dátum szerint írd mellé a helyes dátumot!

*Javasolnám a feladatlap laminálását a tartóssága miatt. **Letörölhető** filctollal lehet ráírni, és több tanulóval, csoporttal is el lehet végeztetni.*

Őszi ünnepkör	Téli ünnepkör	Tavaszi ünnepkör	Nyári ünnepkör
Szeptember	December	Március	Június
Október	Január	Április	Július
November	Február	Május	Augusztus
Mihály napja	Luca napja	Gergely járás	Medárd
Mindszent	Miklós	Nagypéntek	Péter, Pál
Márton nap	Karácsony	Húsvét	Lőrinc nap
Katalin nap	Szilveszter	Tréfálkozás napja	Szent István napja
	Újév napja	Szent-György napja	
	Vízkereszt	Májusfa állítás	
	Farsang	Pünkösd	

Javítókulcs – Jeles napok, ünnepek, szokások

Őszi ünnepkör	Téli ünnepkör	Tavaszi ünnepkör	Nyári ünnepkör
Szeptember Október November	December Január Február	Március Április Május	Június Július Augusztus
Mihály napja Mindszent Márton nap Katalin nap	Luca napja Miklós napja Karácsony Szilveszter Újév napja Vízkereszt Farsang	Gergely járás Nagypéntek Húsvét Tréfálkozás napja Szent-György napja Májusfa állítás Pünkösöd	Medárd Péter, Pál Lőrinc nap Szent István napja

Javítókulcs – Eseménynaptár

A farsang, nagypéntek, húsvét, pünkösd adott naptári év naptárjából kereshető ki pontosan.

Őszi ünnepkör	Téli ünnepkör	Tavaszi ünnepkör	Nyári ünnepkör
Szeptember Október November	December Január Február	Március Április Május	Június Július Augusztus
Mihály napja szeptember 29. Mindszent november 1. Márton nap november 21. Katalin nap november 25.	Luca napja december 13. Miklós napja december 6. Karácsony december 24-25-26. Szilveszter december 31. Újév napja január 1. Vízkereszt január 6. Farsang február	Gergely járás március 12. Nagypéntek Húsvét Tréfálkozás napja április 1. Szent-György napja április 24. Májusfa állítás május 1. Pünkösd	Medárd június 8. Péter, Pál június 29. Lőrinc nap augusztus 10. Szent István napja augusztus 20.

Szétvágható Szókártyák

Őszi ünnepkör	Téli ünnepkör	Tavaszi ünnepkör	Nyári ünnepkör

Január	Február	Március	Április	Május
Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október
November	December	Mihály napja	Luca napja	Miklós napja
Péter, Pál	Lőrinc nap	Karácsony	Újév napja	Medárd
Farsang	Gergely járás	Szilveszter	Vízkereszt	Nagypéntek
Húsvét	Tréfálkozás napja	Szent-György napja	Pünkösd	Mindszent
Májusfa állítás	Márton nap	Katalin nap		

7 Események időrendi besorolása

Célcsoport: felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni/csoportos

Fejlesztési terület:

- történelmi korszakok időrendi sorrendje
- írók, költők, történelmi személyek időrendi besorolása

Tantárgyi koncentráció: történelem, magyar nyelv és irodalom

Készítette: Bede Krisztina

Származás: Saját fejlesztés

Eszközigény: papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, olló, boríték

Feladatleírás:

A feladat során kap egy tanuló egy üres táblázatot szókártyákkal.

4. Elsőként a történelmi korszakokat kell időrendbe tenni.
5. Második feladat: szókártyák segítségével évszámot kell mellé rendelni.
6. Harmadik feladat: történelmi és irodalmi személyeket kell besorolni a megfelelő korba.
7. Negyedik feladat: irodalmi műveket kell a megfelelő helyre sorolni.

Események időrendi besorolása

Szókártyák segítségével rendezd időrendi sorba az eseményeket!

Elsőként kezd a történelmi korokkal. A következő lépés a korszak, idő. Ha ezzel a két feladattal végeztél, írókat, költőket, történelmi személyeket rendezd. Az utolsó lépésben az irodalmi műveket helyezd el.

Történelmi korok					
Korszak/idő					
Írók, költők, történelmi személyek					
Irodalmi művek					

Történelmi korok	ŐSKOR	ÓKOR	KÖZÉPKO R	ÚJKOR	JELENKO R
Korszak/idő	i.e. 4. évezred	i.e. 4 évezred – 5. század	Kr.u. 476- 1000. 18. századi magyar irodalom Barokk Reneszánsz	19. századi magyar irodalom Felvilágosod ás	20. század magyar irodalma
Írók, költők, történelmi személyek	Hérodotosz Juliánus Barát	Homérosz Szophoklész	Jannus Pannónius Balassi Bálint Zrínyi Miklós Mikes Kelemen	Kölcsey Ferenc Széchenyi István Vörösmarty Mihály Arany János Petőfi Sándor Jókai Mór	Babits Mihály Krúdy Gyula Móricz Zsigmond Ady Endre Mikszáth Kálmán Weöres Sándor József Attila Gárdonyi Géza Csukás István
Irodalmi művek	Magna Hungária	Odüsszeia Gilgames eposz	Pannónia dicsérete Egy katonaének Törökországi levél	Himnusz Szózat János vitéz Toldi Egy magyar nábob	Egri csillagok Kincskereső Kisködmön Tüskevár Ars poetica

Szétvágható Szókártyák

i.e. 4. évezred	i.e. 4 évezred – 5. század	Kr.u. 476- 1000.	18. századi magyar irodalom	Barokk
Reneszánsz	Felvilágosodás	20. század magyar irodalma	19. századi magyar irodalom	Hérodotosz
Homérosz	Jannus Pannónius	Balassi Bálint	Zrínyi Miklós	Mikes Kelemen
Szophoklész	Kölcsey Ferenc	Juliánus Barát	Széchenyi István	Vörösmarty Mihály
Arany János	Petőfi Sándor	Jókai Mór	Babits Mihály	Krúdy Gyula
Ady Endre	Móricz Zsigmond	Mikszáth Kálmán	Weöres Sándor	József Attila
Gárdonyi Géza	Csukás István	Magna Hungária	Odüsszeia	Pannónia dicsérete
Himnusz	Kincskereső Kisködmön	Tüskevár	Egri csillagok	Ars poetica
Szózat	János vitéz	Toldi	Egy magyar nábob	Egy katonaének
Törökországi levél	Gilgames eposz			

8 Titkosírás

Célcsoport: felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni/csoportos

Fejlesztési terület:

- irányok ismerete: jobb, bal, fel, le
- síkban való tájékozódás

Tantárgyi koncentráció: történelem, társadalom és állampolgári ismeretek

Készítette: Bede Krisztina

Származás: Székely Balázné: (R)észképességek I. Műszaki Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010.

Adaptált.

Eszközigény: papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, filctoll

Feladatleírás:

A tanuló megkapja a feladatlapot. **Fejtsd meg a rejtvényt a kódok segítségével. A megfejtett szavakat írd egymás után a vonalra.**

Ha jól dolgozik és megfejti a titkosírást, akkor egy történelmi eseményt kap megfejtésül.

*Javasolnám a feladatlap laminálását, **letörölhető filctollal** lehet rá írni.*

Titkosírás

	A	B	C	D	E	F	G
1.	márciusi		Budán	kávéházba n	esemény	vonultak	volt
2.	Operaház ban	Landerer		börtönből	kinyomtat ták		pontot
3.	12	darabot	felkeresték	ifjak	15-én	Pilvax	
4.	március	utcára		kiszabadít ották	Petőfi	és	Táncsis
5.	Sándor		nyomdába n	Bánk	Helytartót anácsot		gyülekeztek
6.	bán	,		nemzeti	1848.	elszavalta	című
7.	Mihályt	ez	az	előadták	.	dalt	a

1. G7 A1 D3 C7 B4 F1 E7
2. F3 D1 G5 E7
3. B2 C5 E2 G7 A3 G2 F4 G7 D6 F7 E7
4. E4 A5 F6 G7 D6 F7 E7
5. C1 C3 G7 E5 E7
6. D4 G4 A7 G7 D2 E7
7. C7 A2 D7 G7 D5 A6 G6 B3 E7
8. B7 C7 E1 E6 A4 E3 G1 E7

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

Javítókulcs

Helyes válaszok

1. A márciusi ifjak az utcára vonultak.
2. Pilvax kávéházban gyülekeztek.
3. Landerer nyomdában kinyomtatták a 12 pontot és a Nemzeti dalt.
4. Petőfi Sándor elszavalta a Nemzeti dalt.
5. Budán felkeresték a Helytartótanácsot.
6. Kiszabadították Táncsics Mihályt a börtönből.
7. Az Operaházban előadták a Bánk bán című darabot.
8. Ez az esemény 1848. március 15-én volt.

9 Szókereső

Célcsoport: felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni/csoportos

Fejlesztési terület:

- irányok ismerete: jobb, bal, fel, le
- síkban való tájékozódás

Tantárgyi koncentráció: földrajz

Készítette: Bede Krisztina

Származás: Saját fejlesztés

Eszközigény: papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, filctoll

Feladatleírás:

Minden tanulónál és a pedagógusnál legyen egy betűtábla. A betűtáblán megvannak jelölve a kezdőbetűk, ahonnan indulni kell. A tanulóval vagy tanulókkal szemben ülve, mondom az instrukciókat. Jobbra le, balra fel ugrásokat átlósan kell lelépni. A feladat megkezdése előtt a jelmagyarázatot megbeszélem a tanulóval vagy tanulókkal.

Fejtsd meg a titkosírást! Az irányjelölés összekötése után írd le a szavakat! Bejelöljük a kezdőbetűket és indítható a feladat.

Jelmagyarázat:

J – jobbra

B – balra

JL1 – jobbra le egyet

BL2 – balra le kettő

JF1 – jobbra fel egyet

BF1- balra fel egyet

Szókereső

A megtalált szavakat írd le a táblázat alá.

O	U	D	V	E	K	I	T
B	P	A	H	L	S	M	S
S	E	P	E	N	Z	A	K
D	S	A	T	C	E	I	T
S	L	T	M	O	S	I	T
A	Z	O	N	S	N	Z	Ó
B	L	U	L	A	Ó	A	P
K	O	N	D	L	T	H	S

1. **B**: F1, JF2, J1, JL2
2. **T**: B1, BL1, L1, J1
3. **D**: BF1, JF1, JL1
4. **B**: JF1, J1, L2, B1, L1, JL1
5. **V**: J1, L3, J2, JL2
6. **T**: BL1, B1, JL1, L1, BL1, F1
7. **S**: JL1, J1, BL1, JL1, B2

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Szókereső - Javítókulcs

O	U	D	V	E	K	I	T
B	P	A	H	L	S	M	S
S	E	P	E	N	Z	A	K
D	S	A	T	C	E	I	T
S	L	T	M	O	S	I	T
A	Z	O	N	S	N	Z	Ó
B	L	U	L	A	Ó	A	P
K	O	N	D	L	T	H	S

1. **B**alaton: F1, JF2, J1, JL2
2. **T**isza: B1, BL1, L1, J1
3. **D**una: BF1, JF1, JL1
4. **B**udapest: JF1, J1, L2, B1, L1, JL1
5. **V**elencei-tó: J', L3, J2, JL2
6. **T**isza-tó: BL1, B1, JL1, L1, BL1, F1
7. **S**zolnok: JL1, J1, BL1, JL1, B2

10 Szókereső, térképen való tájékozódás

Célcsoport: felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- értelmi fogyatékos (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos) tanulók részére.

Forma: egyéni/csoportos

Fejlesztési terület:

- irányok ismerete: jobb, bal, fel, le
- síkban való tájékozódás
- térképen való tájékozódás

Tantárgyi koncentráció: földrajz

Készítette: Bede Krisztina

Származás: Saját fejlesztés

Eszközigény: papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, filctoll, Magyarország térképe-vaktérképe

Feladatleírás:

Minden tanulónál és a pedagógusnál legyen egy betűtábla. A szavak kezdőbetűit instrukció segítségével keresik meg a tanulók. A tanulóval vagy tanulókkal szemben ülve, mondom az instrukciókat. Jobbra le, balra fel ugrásokat átlósan kell lelépni. A feladat megkezdése előtt a jelmagyarázatot megbeszélem a tanulóval vagy tanulókkal. Bejelöljük a kezdő betűket és indítható a feladat.

Jelmagyarázat:

J – jobbra

B – balra

JL1 – jobbra le egyet

BL2 – balra le kettő

JF1 – jobbra fel egyet

BF1- balra fel egyet

Szókereső

A szókereső feladat segítségével folyók és tavak neveit keressük meg közösen. A **kezdőbetűk** megkeresése után indítom a feladatot. A végén a megmaradt betűk **bejelölése és összeolvasása után**, megtudhatjuk, mely országról van szó. **A folyók, tavak neveit írd le a vonalra!**

pl.: Az első szó **kezdőbetűjét** keresd meg. Negyedik sor ötödik betűjéhez tedd a ceruzád és mondom merre haladj!

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	Z	M	I	T	E	A	E	Ó	T	I
2.	G	A	Ó	S	V	L	N	N	E	P
3.	G	I	Z	A	Y	U	A	C	O	I
4.	A	Y	S	T	D	T	R	O	R	L
5.	V	Z	A	Ó	Á	N	O	N	Y	A
6.	A	I	S	A	I	P	O	T	L	B
7.	S	T	L	Ó	A	L	T	A	I	S
8.	Z	Z	A	B	Á	A	G	Ú	R	K

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____

Megfejtés: _____

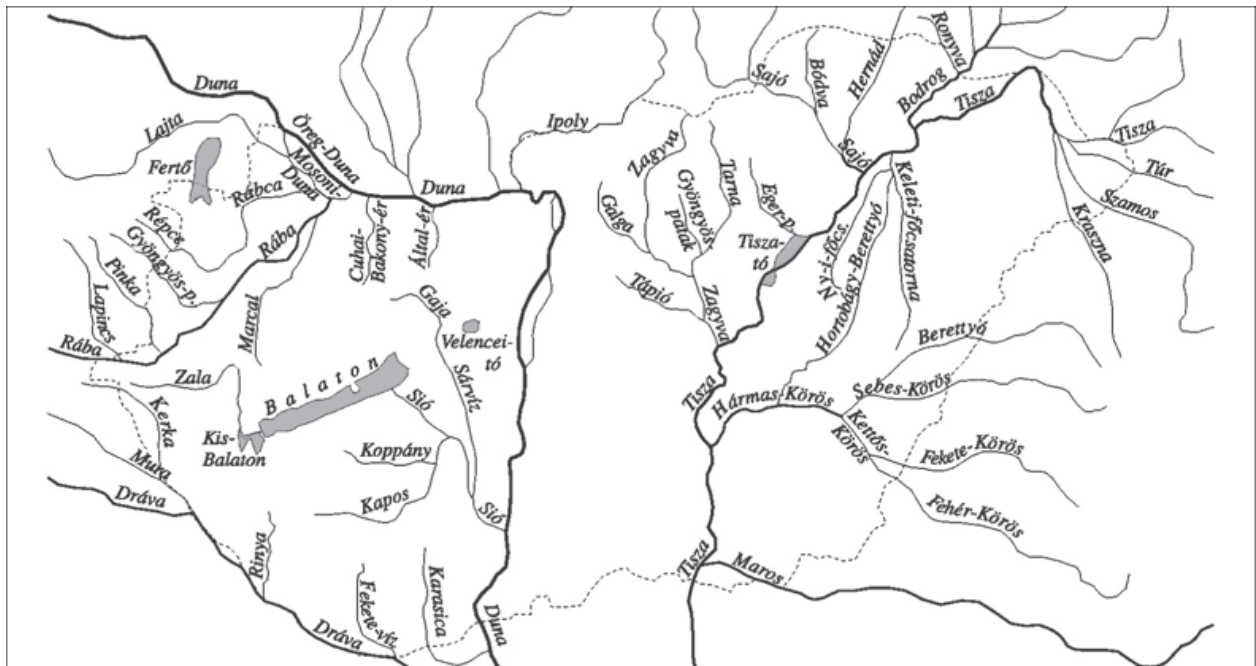
Szókereső - Javítókulcs

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	Z	M	I	T	E	A	E	Ó	T	I
2.	G	A	Ó	S	V	L	N	N	E	P
3.	G	I	Z	A	Y	U	A	C	G	I
4.	A	Y	S	T	D	T	R	O	R	L
5.	V	Z	A	Ó	Á	N	O	N	Y	A
6.	A	I	S	A	I	P	O	T	L	B
7.	S	T	L	Ó	A	L	T	A	I	S
8.	Z	Z	A	B	Á	A	G	Ú	R	K

- Duna: negyedik sor ötödik betű: **D**: JF2 L1
- Zagyva: első oszlop első betű: **Z**: JL1 BL1 JL1 BL1 L1
- Balaton: utolsó sor negyedik betű: **B**: JF1 J1 L1 JF1 F1 BF1
- Ipoly: utolsó oszlop harmadik betű: **I**: F1 BL1 JL1 BL1
- Kis-Balaton: utolsó sor tizedik betű: **K**: BF1 J1 F2 BL2 F1 BF1 J1
- Tápió: hatodik oszlop negyedik betű: **T**: BL1 JL1 B1 BL1
- Tisza-tó: hetedik sor második betű: **T**: F1 J1 BF1 J1 JF1 L1
- Velencei-tó: ötödik oszlop második betű: **V**: F1 J1 BF1 J1 JF1 L1
- Sió: negyedik sor harmadik betű: **S**: BF1 JF1
- Tisza: első oszlop negyedik betű: **T**: B1 JL1 BL1 J1
- Zala: második oszlop utolsó betű: **Z**: L1 F1 JF1
- Túr: hetedik oszlop hetedik betű: **T**: JL1 J1

Megfejtés: Magyarország

A megtalált folyókat, tavakat a következő térképen keresd meg és karikázd be!

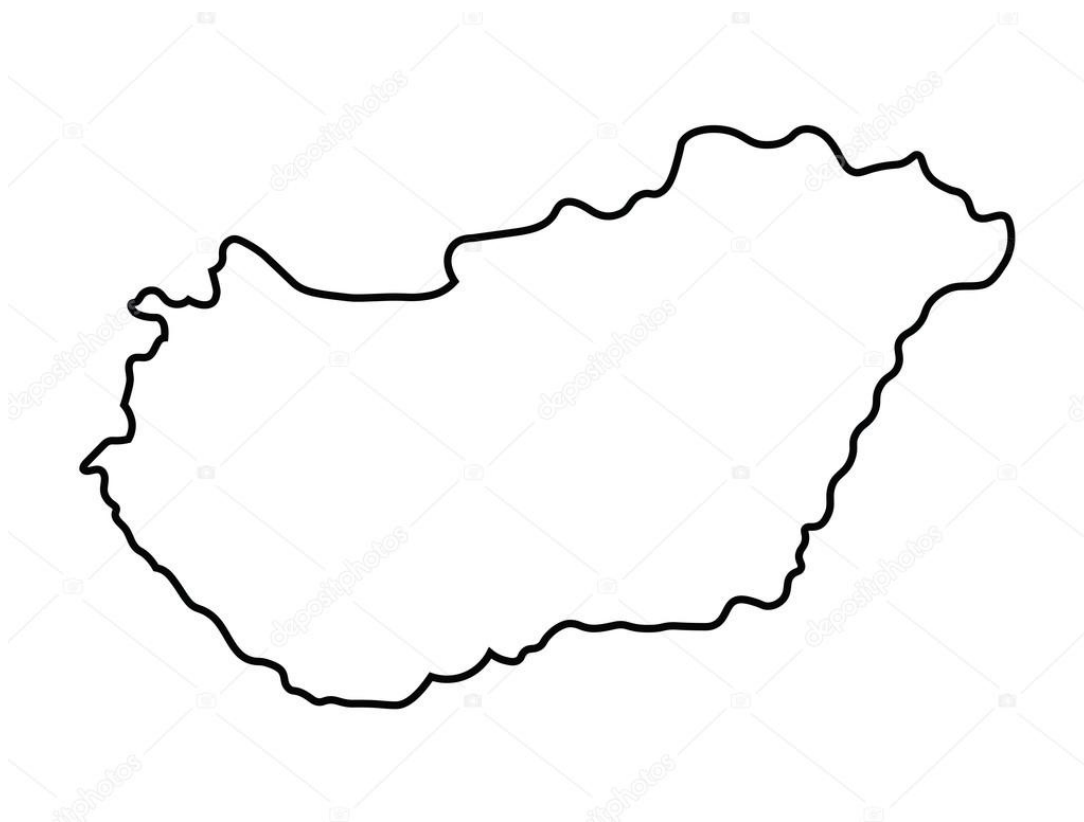

https://www.google.com/search?q=magyarorsz%C3%A1g+vakt%C3%A9rk%C3%A9pe&tbm=isch&source=univ&client=firefox-b-d&sa=X&ved=2ahUKEwi6_dXFnJbAhXTWhUIHWtICN0QsAR6BAgHEAE&biw=1360&bih=613#imgdii=qntMT3VCNfGnhM:&imgrc=1GZqjtByVYk6EM: (2019. július 2. 18:05)

Jól nézzük meg a bekarikázott folyók, tavak neveit. Magyarország vaktérképébe rajzold be és nevezd meg a megtalált folyók neveit, tavait. Segítségként mondom, mit rajzolj be elsőként.

1. Elsőként rajzold be a Duna és a Tisza folyókat.
2. Zagyva
3. Tápió
4. Balaton, Kis-Balaton
5. Sió, Zala
6. Fertő-tó, Tisza-tó, Velencei-tó
7. Túr

https://www.google.com/search?q=magyarorsz%C3%A1g+vakt%C3%A9rk%C3%A9p&tbm=isch&source=univ&client=firefox-b-d&sa=X&ved=2ahUKewi6_dXFnJbAhXTWhUIHWtICN0QsAR6BAgHEAE&biw=1360&bih=613#imgdii=FIWlmU3bjUlwjM:&imgsrc=3rJ-DcrA-u-RkM: (2019. július 2. 18:15)

11 Bújj át a kötelek között!

Célcsoport: alsó tagozat, felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű: látássérült gyerekeknek kifejezetten ajánlott, de minden tanulónál alkalmazható.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- testséma
- téri orientáció
- idői orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret, testnevelés

Készítette: Guth Tímea

Származás: SpyX Lézeres Riasztó társasjáték alapján

Eszközигény: bútorok/rudak, fonalak, „kincsek”

Feladatleírás:

A terem bútorai közé, vagy pedig a mozgásnevelésben használt akadálypályás rudak közé fonalakat kötünk, amelyek keresztezik egymás útját, különböző magasságban, különböző irányokban húzódnak meg. A fonal legyen jól látható színű és vastagságú. A pályán különböző „kincseket” is összegyűjthet/nek a játékban résztvevő diák/diákok (pl. puzzle darabokat, állatfigurákat, pénzérméket stb.).

A tanulónak úgy kell végighaladni az akadálypályán a kijelölt rajt és cél állomása között, hogy ne érjen a fonalakhoz. Amennyiben ez mégis megtörténik, egy csengő segítségével hangjelzést adunk a gyermek számára.

Fontos, hogy pontos érzékelje a saját testének méreteit, a fonalak távolságát, a helyek nagyságát. Tervet kell készítenie az útvonalról, amelyen szeretne keresztüljutni. Ha kell, akkor pontos, egyértelmű utasításokkal irányt mutathatunk a tanulónak, amelyet követnie kell.

12 Élettörténet

Célcsoport: alsó tagozat, felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű: látássérült gyerekeknek kifejezetten ajánlott, de minden tanulónál alkalmazható.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- testséma
- téri orientáció
- idői orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret

Készítette: Guth Tímea

Származás: Saját ötlet alapján

Eszközigény: nagyméretű lap, filctoll, élettörténeti képek

Feladatleírás:

Elkészítjük a tanuló saját élettörténetét egy idővonal segítségével. A gyermek sajátosságaihoz alkalmazkodunk az idővonal megalkotásánál (Hány éves? Hány eseményt szeretnénk jelölni? stb.)

Egy A/3-as méretű fehér lapra vastag, fekete filccel, vonalzó mentén meghúzzuk az életvonalát. Minden évet egy vonallal jelölünk, minden ötödik évet hosszabbra húzunk, minden tizedik évet pedig hosszabb, vastagabb vonallal szimbolizálunk. Az eseményekhez a tanuló fog rajzot, vagy felíratot készíteni, amelyet egy nyíllal fog a megfelelő évhez kötni. Az élményekről fogalmazást is készíthet **füzetben, vagy számítógépen.**

(Ezzel a saját élményes feladattal előkészíthetjük a felső tagozatos történelmi idővonalak értelmezését, alkalmazási lehetőségeit, leolvasási módjait.)

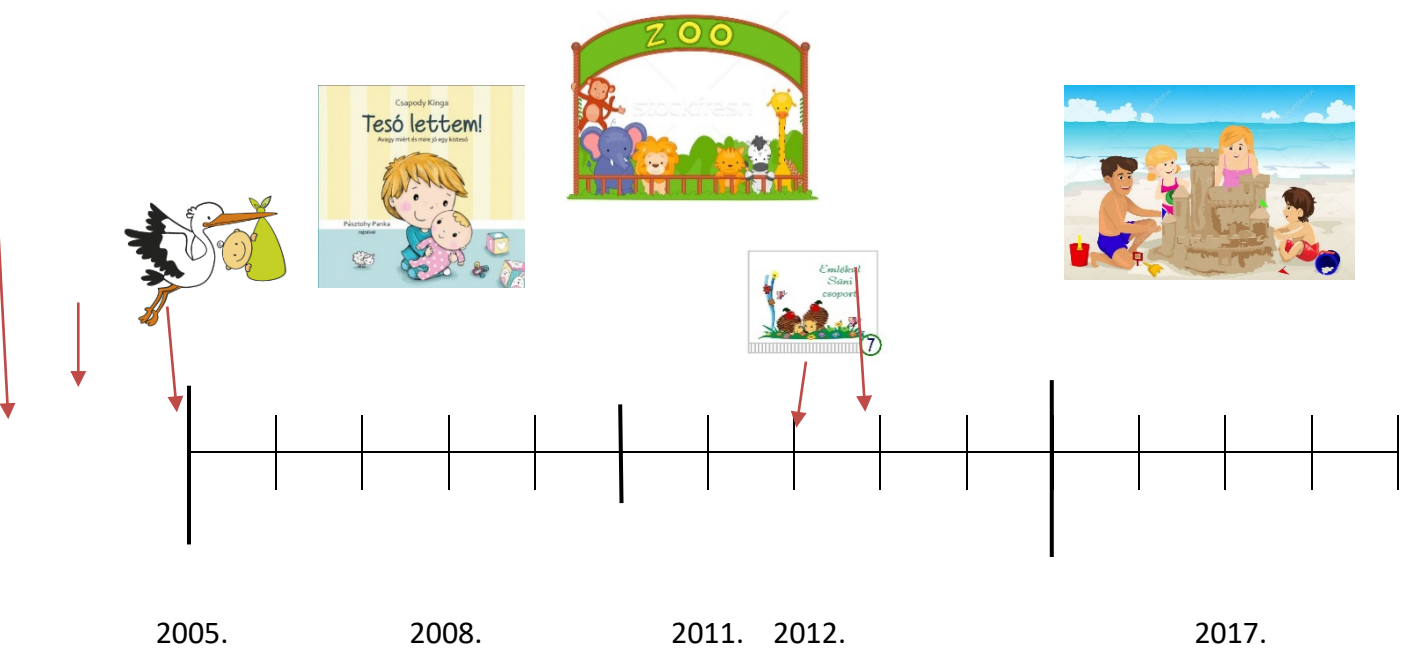
Pl. 2005. – születés

2008. – kistestvér születése

2011. – állatkerti kirándulás

2012. – óvodai ballagás – iskolakezdés

2017. – olaszországi nyaralás – tengerparti élmények

13 Ismerkedjünk Magyarország megyéivel!

Célcsoport: alsó tagozat, felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű: látássérült gyerekeknek kifejezetten ajánlott, de minden tanulónál alkalmazható.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- testséma
- téri orientáció
- idői orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret

Készítette: Guth Tímea

Származás: Részben adaptált feladat, a hagyományos iskolai feladat alapján

[**Eszközigény:** alábbi térképek nyomtatva](https://www.google.com/search?biw=1536&bih=706&tbm=isch&sa=1&ei=TUgeXfvOGYeeULSjrlgO&q=magyarorsz%C3%A1g+megy%C3%A9k+vakt%C3%A9rk%C3%A9p&oq=megy%C3%A9k+vakt%C3%A9r&gs_l=img.3.2.0l2j0i5i30l2j0i8i30l2j0i24.323512.325971..330178...0.0..0.144.1407.2j11.....0....1..gws-wiz-img.....0i67. I5qRJjJwjg#imgdii=JN5WZhWzSwoqtIM:&imgsrc=BoN83WJRKblwvM: (letöltve: 2019. 07. 04. 9:10)</p></div><div data-bbox=)

Feladatleírás:

A tanuló elé tesszük azt a Magyarország térképet, amelyen a megyék színessel vannak jelölve, lehetőleg A/4-es méretben. A kérdésekre szóban válaszol a tanuló, a helyes válaszokat mindig megmutatja a térképen. Helytelen válasz esetén rávezetéssel, segítő kérdésekkel segítjük a helyes válasz megtalálását.

1. Megbeszéljük az alkalmazott jelölések helyes értelmezését (egy-egy szín = egy-egy megye; piros = megye neve; fekete = megyeszékhely)
2. Hány megye található Magyarországon?
3. Keresse meg a legkisebb területű megyét!
4. Keresse meg a legnagyobb területű megyét!
5. Keresse meg a legrövidebb nevű megyét/megyeszékhelyet!
6. Keresse meg a leghosszabb nevű megyét/megyeszékhelyet!
7. Keressen olyan megyét, amelyiknek a nevében benne van a megyeszékhely neve is!
8. Keressen olyan megyeszékhelyeket, ahol már járt valaha (mesélje el a hozzá fűződő élményeit)!

A tanuló mindig mondja el a megyéhez tartozó színt, esetleg asszociálhat a megye formájáról valamilyen alakzatra (pl. Jász-Nagykun-Szolnok megye – kakas; Csongrád – ülő plüssmackó stb.)

14 Keress támpontot!

Célcsoport: alsó tagozat, felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű: látássérült gyerekeknek kifejezetten ajánlott, de minden tanulónál alkalmazható.

Forma: egyéni (bekötött szemmel mindig egy tanuló legyen, a balesetek elkerülése érdekében)

Fejlesztési terület:

- testséma
- téri orientáció
- idői orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret, testnevelés

Készítette: Guth Tímea

Származás: Látássérültek tájékozódás-közlekedés tanításában használatos feladattípus (nincs pontos hivatkozás, ez módszertan)

Eszközigény: terem tárgyai, iskolai tábla/ nagyméretű lap

Feladatléírás:

A tanuló szemét bekötjük egy szemtakaróval, ezután a terem bútoraiból, berendezési tárgyaiból akadálypályát készítünk. A tanulónak csak taktilis és auditív módon kell megismerkednie a tárgyakkal, a teremmel.

1. A tanulónak fel kell térképeznie a területet, a bútorok, tárgyak egymáshoz viszonyított helyzetét megismerni, verbálisan megfogalmazni.
2. Válasszon ki „megbízható” támpontokat! (felismerésében magabiztos, helye állandóan jól hozzáférhető, jól megközelíthető, nem balesetveszélyes stb.)
3. Az általa kiválasztott támponttól utasítások alapján vezetem el egy másik tárgyhöz. Pl.
– Lépj előre két lépést! Fordulj egy negyed fordulatot balra, és haladj előre három lépést! A jobb kezed felől lévő tárgy alatt találsz valamit. Mi ez? (terítő)
4. Találj vissza emlékezetből a támpontodhoz!
5. Ezt a folyamatot több célállomással is megismételhetjük.
6. Továbbra is bekötött szemmel dolgozik a tanuló. A tábla elé vezetjük, majd megkérjük, hogy rajzolja le a benyomásait (az általa érzékelt és észlelt tapasztalatokat) a teremben kialakított akadálypályáról. A kiválasztott támponttól kezdje el a vázolást, folyamatosan fogalmazza meg az egymáshoz viszonyított helyzeteket, a becsült távolságokat, próbáljon arányosságot tartani a rajzában.

7. Vegye le a szemtakarót, és hasonlítsa össze a rajzát a valósággal! Mondja el részletesen a hasonlóságokat és a különbségeket! Fogalmazza meg a benyomásait!

15 Megye-puzzle

Célcsoport: alsó tagozat, felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű: látássérült gyerekeknek kifejezetten ajánlott, de minden tanulónál alkalmazható.

Forma: egyéni vagy csoportos

Fejlesztési terület:

- testséma
- téri orientáció
- idői orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret

Készítette: Guth Tímea

Származás: Részben adaptált feladat, a hagyományos iskolai feladat alapján

https://www.google.com/search?q=magyarorsz%C3%A1g+megy%C3%A9k+vakt%C3%A9rk%C3%A9p&tbm=isch&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwjn5Lzh_ZvAhWEuHEKHZYJDvcQsAR6BAGHEAE&biw=1536&bih=754&dpr=1.25#imgsrc=QxZA6qoY8iNaxM: (letöltve: 2019. 07. 04. 9:51)

https://www.google.com/search?q=magyarorsz%C3%A1g+megy%C3%A9k+vakt%C3%A9rk%C3%A9p&tbm=isch&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwjn5Lzh_ZvAhWEuHEKHZYJDvcQsAR6BAGHEAE&biw=1536&bih=754&dpr=1.25#imgsrc=3rJ-DcrA-u-RkM: (letöltve: 2019. 07.04. 9:54)

Eszközigény: alábbi térképek

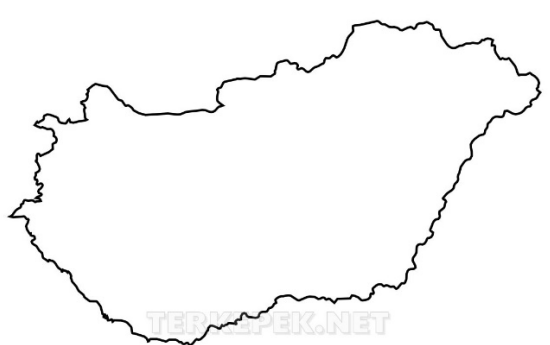
Feladatleírás:

Magyarország megyéinek vaktérképét két A/4-es méretben kinyomtatjuk, majd az egyiket megyénként szétvágjuk. A feladatokat végezhetjük egy tanulóval, vagy csoportosan. Ha több diákkal tevékenykedünk, akkor lehet versenyeztetni őket, vagy egymás munkáját ellenőrizhetik.

1. A tanuló feladata, hogy a szétvágott megyéket egyesével ráhelyezze a megye hátárvonalaival határolt térkép megfelelő helyére, megmondja a megye pontos nevét, és a megyeszékhelyét.

2. A tanuló feladata, hogy a szétvágott megyéket egyesével ráhelyezze az üres Magyarország térképre, meghatározva a megye és a megyeszékhely nevét.

3. A tanuló feladata, hogy a szétvágott megyéket egymáshoz illesztve önállóan állítsa össze Magyarország térképét.

16 Mekkora vagyok?

Célcsoport: alsó tagozat, felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű: látássérült gyerekeknek kifejezetten ajánlott, de minden tanulónál alkalmazható.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- testséma
- téri orientáció
- idői orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret

Készítette: Guth Tímea

Származás: Saját ötlet alapján

Eszközigény: nagyméretű lapok, mérőeszközök (vonalzó vagy mérőszalag)

Feladatleírás:

A tanulók vizsgálják meg saját testrészeit, testrészeik arányait, nagyságát! Méréseiket saját kézzel, és eszközökkel (vonalzóval, mérőszalaggal) is ellenőrizhetik. Ezután készítsék el adott testrészük vázolását egy nagyméretű lapra, majd tegyék rá a testrészüket, és hasonlítsák össze, mennyire sikerült pontos képet rajzolniuk, vagy milyen irányban tolódott el a mentális kép a valós képtől. Becsüljék meg a méreteiket cm-ben, majd mérjék meg mérőszalaggal, hogy lássák a valós adatokat. Hasonlítsák össze egymással, keressenek ugyanolyan méretű tárgyakat a környezetükben.

Lehetőségek:

- hosszúság (pl. lábszár, külön-külön az ujjak, haj, fül stb.)
- szélesség (pl. medence, váll, derék stb.)
- vastagság (pl. comb, nyak, felkar stb.)

17 Melyik vagyok én?

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű: látássérült gyerekeknek kifejezetten ajánlott, de minden tanulónál alkalmazható.

Forma: csoportos

Fejlesztési terület:

- testséma
- téri orientáció
- idői orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret

Készítette: Guth Tímea

Származás: Saját ötlet alapján

Eszközigény: nagyméretű lapok

Feladatleírás:

Ez a feladat csoportban alkalmazható jól, vagy pedig előre több mintát kell készítenünk. A tanulók egy-egy előre megbeszélte testrészüket (pl. alkar, mutató ujj, térd stb.) átrajzolják (egyforma, erős nyomatékú filctollal, hogy ne a szín miatt tudják megkülönböztetni), majd beteszik a rajzokat egy közös gyűjteménybe. Ezekből kell kiválasztaniuk a saját testük képét. A tanuló mindig indokolja meg választását, fogalmazza meg, miről ismerte fel önmaga rajzolt mását.

Állítsák magukat sorrendbe hajszínük alapján! Hasonlítsák össze a hajuk színét, állapítsák meg, kié a legvilágosabb, kié a legsötétebb, és legyen egy színskála, amelynek mindenki tagja lesz! Alkossanak egy csoportot az azonos szemszínű gyerekek! Vizsgálják meg egymás szemét, hasonlítsák össze, kinek világosabb, kinek sötétebb árnyalatú a szeme!

18 Óra-szimuláció

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű: látássérült gyerekeknek kifejezetten ajánlott, de minden tanulónál alkalmazható.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- testséma
- téri orientáció
- idői orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret, matematika

Készítette: Guth Tímea

Származás: Saját ötlet alapján

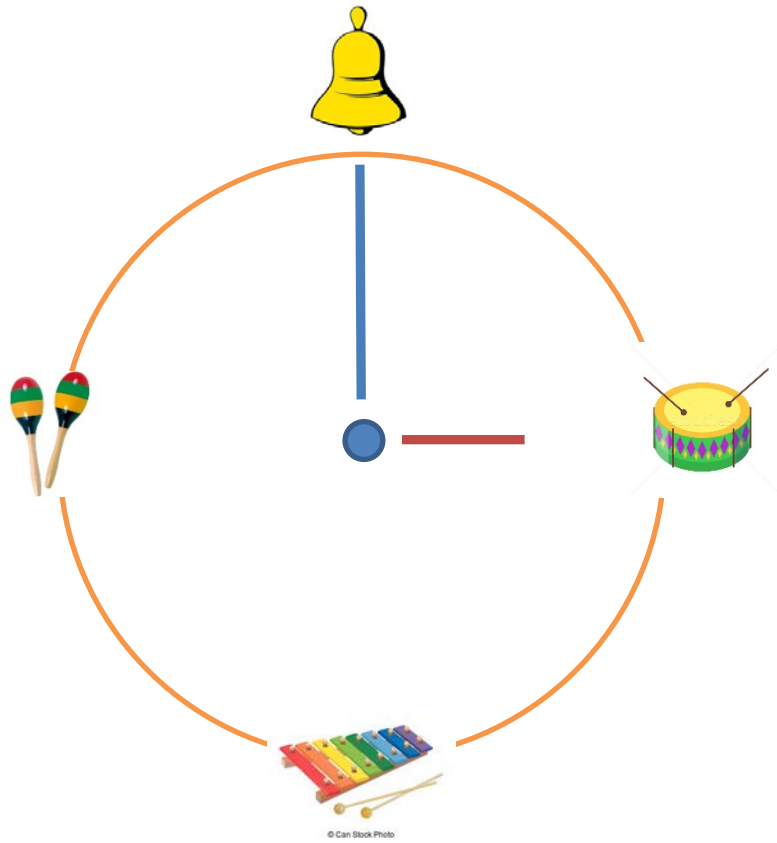
Eszközigény: ruhafogas/rúd, piros és kék szalag, hangszerek

Feladatleírás:

A tanuló a pedagógussal, vagy a többi tanulóval az analóg órát fogja szimbolizálni, amelyen szalagokkal lehet a pontos időt meghatározni, és jelölni. Egy ruhafogas állványára vagy a mozgásnevelésben használt rúdra (függőlegesen állítva) egy rövidebb piros, és egy hosszabb kék szalagot kötünk. A piros szalag lesz az óramutató, a kék pedig a percmutató. Ha több tanulóval dolgozunk, akkor ők lesznek a mutatók, ha csak egy gyermekkel, akkor a pedagógus lesz az óra másik mutatója. A negyedórás szakaszokhoz egy-egy hangszert teszünk (pl. 00-hoz egy csengőt, 15-höz egy dobót, 30-hoz egy xilofont, 45-höz egy rumbatököket), amelyet a percmutatónak meg kell szólaltatni, ha odaér a hangszerhez, ezzel erősítve az idő múlását. Az óramutató pedig mindig annyit tapsol/kakukkol/dobbant/ugrik stb., ahány óránál jár. A percmutató normál lépésben haladjon, az óramutató pedig tyúklépésben, ezzel jelezve a köztük lévő tempóbeli különbséget.

1. Indítsuk el az „órát”! Figyeljük meg a jellegzetességeket! Hogyan következnek egymás után a hangok, milyen ritmust fedezünk fel? Mikor ad egyszerre hangot a perc-és az óramutató?
2. Ha csoportban dolgozunk, akkor a perc-és óramutató tanuló beállnak egy bizonyos időpontra, amelyet a csoport valamely tagjának kell leolvasni. Indokolja meg a választát, a magyarázatba vonja be a hangszereket!

3. Álljanak be a mutatók egy megadott időpontra, majd „járjanak le” egy megadott intervallumot, mutassák be az idő múlását! pl. beállnak 11 óra 30 percre → eltelik 45 perc → hány óra lesz?; vagy beállnak 17 óra 10 percre → eltelik 2 óra 55 perc → hány óra lesz?

19 Tükröm, tükröm, mondd meg nékem!

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű: látássérült gyerekeknek kifejezetten ajánlott, de minden tanulónál alkalmazható.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- testséma
- téri orientáció
- idői orientáció

Tantárgyi koncentráció: környezetismeret

Készítette: Guth Tímea

Származás: Saját ötlet alapján

Eszközигény: nagyméretű tükör (amelyben lehetőleg az egész test látható), borotvahab

Feladatleírás:

A tanuló a tükör elé áll (látássérült gyermek esetén homogén hátteret kell biztosítanunk a feladatvégzés idejére), olyan közel, hogy kartávolságon belül legyen a tükör, illetve a látásának megfelelő legyen. A borotvahabot a flakonjából fújva fogja saját kontúrvonalát a tükörre rajzolni, úgy, ahogyan önmagát látja.

1. Fogalmazza meg, milyennek látja magát! Mekkora részt foglal el a tükörben?
2. Kezdje el körbe rajzolni magát a borotvahabbal a tükörre! (Fentről lefelé haladjon, illetve ha kell, akkor a rajzoló karjának megrajzolásában segíthetünk.) Ha elkészült, lépjen hátrébb, és a kontúrvonaláról is mondja el a benyomásait (milyen hasonlóságokat, esetleg különbségeket lát a tükörképéhez viszonyítva stb.)
3. Letöröljük az előzőt. Megkérjük a tanulót, hogy csak bizonyos testrészét rajzolja át! (pl. csak a bal karját / jobb lábfejét / nyakát / haját / jobb szemét stb.) Ha oldalt is megadunk, megbeszéljük vele, hogy a tükörben ellentétesen látjuk magunkat! Megerősítésképpen megmozdítatjuk vele azt a testrészét, amelyet át kell rajzolnia (pl. integessen azzal a kezével / kacsintson azzal szemével / dobbantson azzal a lábával stb.)
4. Letöröljük az előzőt. Megkérjük, hogy csak a magasságának / szélességének / bizonyos testrészének a széleit, határait jelölje meg egy-egy vonallal!

Fontos, hogy a háttérrel próbáljuk homogénné tenni, hogy csak az alakra tudjon koncentrálni.
Ha a tanuló látása erősebb kontrasztot igényel, színezzük meg a borotvahabot ételszínezékkel.

20 Négy évszak jár körbe, körbe!

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Fogyatékosági terület: elsősorban autizmussal élő tanulóknál, de bármely fogyatékosági területnél használhatjuk az időbeli tájékozódás fejlesztésére, az évszakok tanítására.

Tantárgyi alkalmazhatóság: Környezetismeret, Matematika

Készítette: Baginé Dános Gabriella, Bóka Barbara

Származás: Saját ötlet alapján készült a feladat, [saját képek](#) Google képanyaggal

Feladatleírás:

A tanulónak évszak szerint szét kell válogatni a képeket, s azokat az adott évszak szerinti csoportosítani.

Ehhez a melléklet képeit szétvágjuk.

[Képeket csoportosítási szempontjai](#)

- [A képeket csoportosíthatjuk az évszakra jellemző időjárás alapján.](#)
- Milyen ruhát veszünk fel, és kiegészítőket /pl: esőköpeny/?
- Mit játszhatunk a szabadban?
- Milyen gyümölcs jellemző, vagy milyen a növényzet színe, ?állapota.
- Hideg van, meleg van?
- Milyen ünnepek jellemzőek az adott évszakra, ide be lehet tenni a gyermek születését és a családját?
- Milyen szünet van: őszi, téli, tavaszi, nyári, hová utazunk esetleg?
- [Betehtjük a hónapok neveit is. Iskolás gyermeknél a hónap pontos sorszámát is. a számokkal is.](#)

Mindig a gyermek tudás szintjéhez mérten, kell elkészíteni a feladatot.

Mellékletek

1 január

2 február

3 március

4 április

5 május

6 június

7 július

8 augusztus

9 szeptember

10 október

11 november

12 december

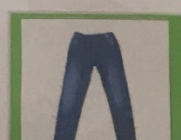

1 TAVASZ

3 március

4 április

5 május

1 TAVASZ

3 március

4 április

5 május

ibolya

málna

pulóver

farsang

tulipán

cseresznye

harisnya

március 15.

orgona

eper

félcipő

húsvét

hóvirág

meggy

tavaszi kabát

anyák napja

nárcisz

zöldborsó

szoknya

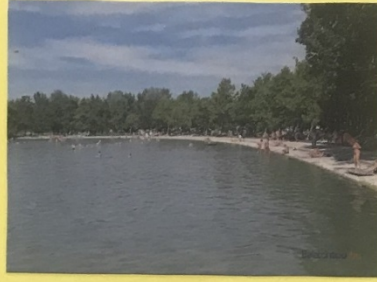
jácint

zöldhagyma

hosszú nadrág

2

2

NYÁR

6

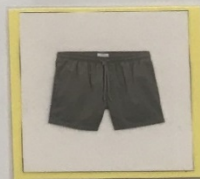
június

7

július

8

augusztus

2

2

NYÁR

6

június

7

július

8

augusztus

kála

sárgabarack

nyári ruha

augusztus
20.

frézia

görögdinnye

rövidnadrág

begonia

piszke

fürdőruha

szandál

3 ŐSZ

9 szeptember

10 október

11 november

3
ŐSZ

9 szeptember

10 október

11 november

krizantém

szőlő

esőkabát

tanévnyitó

margaréta

alma

gumicsizma

október 6.

őszirózsa

szilva

4 TÉL

12 december

1 január

2 február

4 TÉL

12 december

1 január

2 február

sapka

Télapó

sál

karácsony

kesztyű

csizma

21 Négy évszak meséje!

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Fogyatékosági terület: elsősorban autizmussal élő tanulóknál, de bármely fogyatékosági területnél használhatjuk az időbeli tájékozódás fejlesztésére, az évszakok tanítására.

Tantárgyi alkalmazhatóság: Környezetismeret, Magyar nyelv és irodalom, Matematika

Készítette: Baginé Dános Gabriella, Bóka Barbara

Származás: Saját ötlet alapján készült a feladat, **saját készítésű rajzokkal**

Feladatleírás:

Évszak lépegetős

A 4 feladatlap közül válaszd ki az adott évszak képeit ábrázolót.

A feladatleírását az őszi feladatlapon mutatjuk be.

A feladatlapot kinyomtatjuk, majd egy általunk választott képhez ráírjuk START és egy másik ugyancsak általunk tetszőlegesen választott képre pedig ráírjuk CÉL.

A tanuló a Start mezőtől indul a pedagógus szóbeli irány mutatójának megfelelően, pl: lépj a gesztenye feletti képre. Az irány mutatójának megfelelő képet megnevezi, majd kiszínezi.

A feladat akkor van kész, ha minden kép ki van színezve a feladatlapon és a tanuló eljutott a CÉLBA.

Feladatra variációk

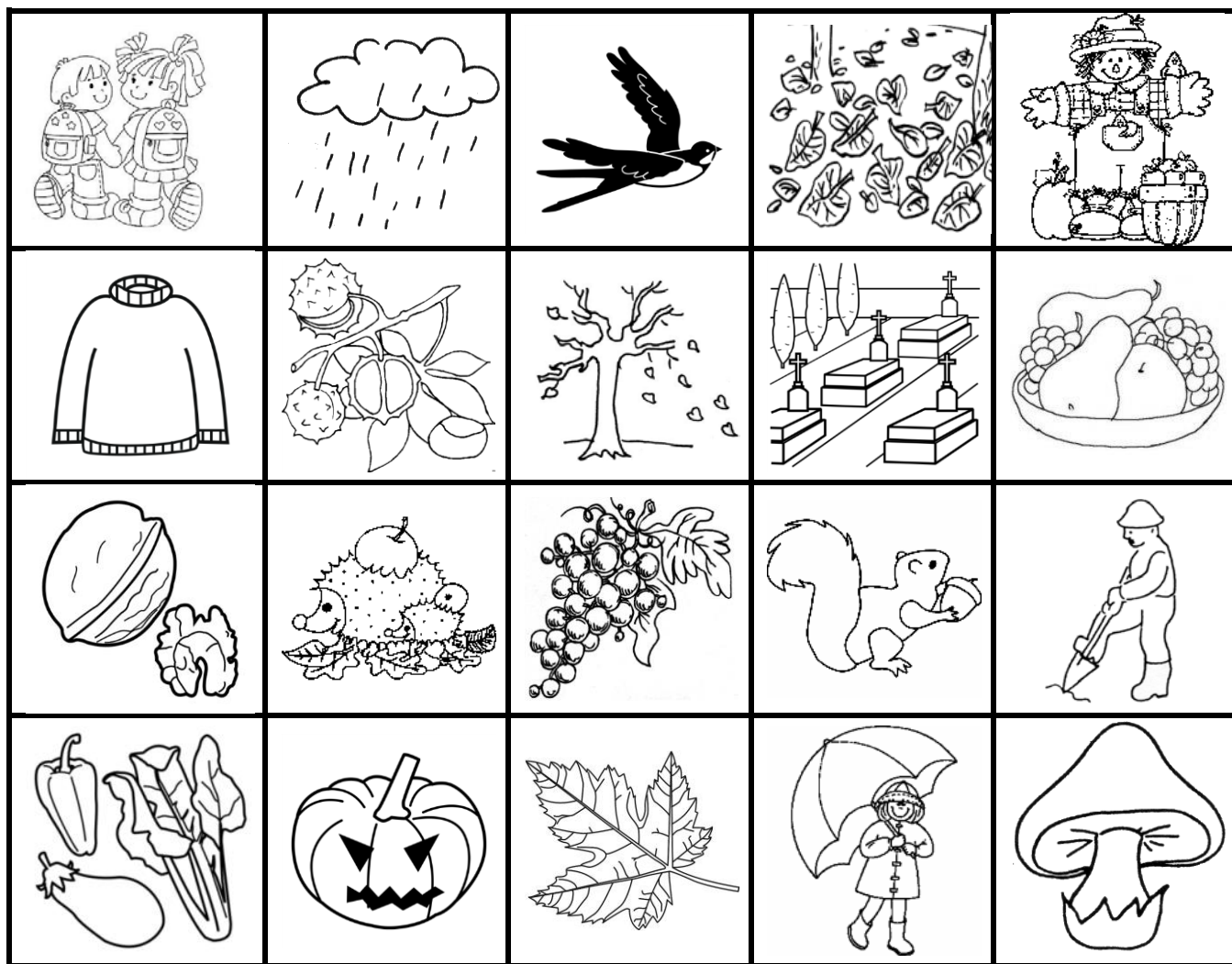
a, tél

b, tavasz

c, nyár

Mellékletek

1. számú melléklet: Ősz:

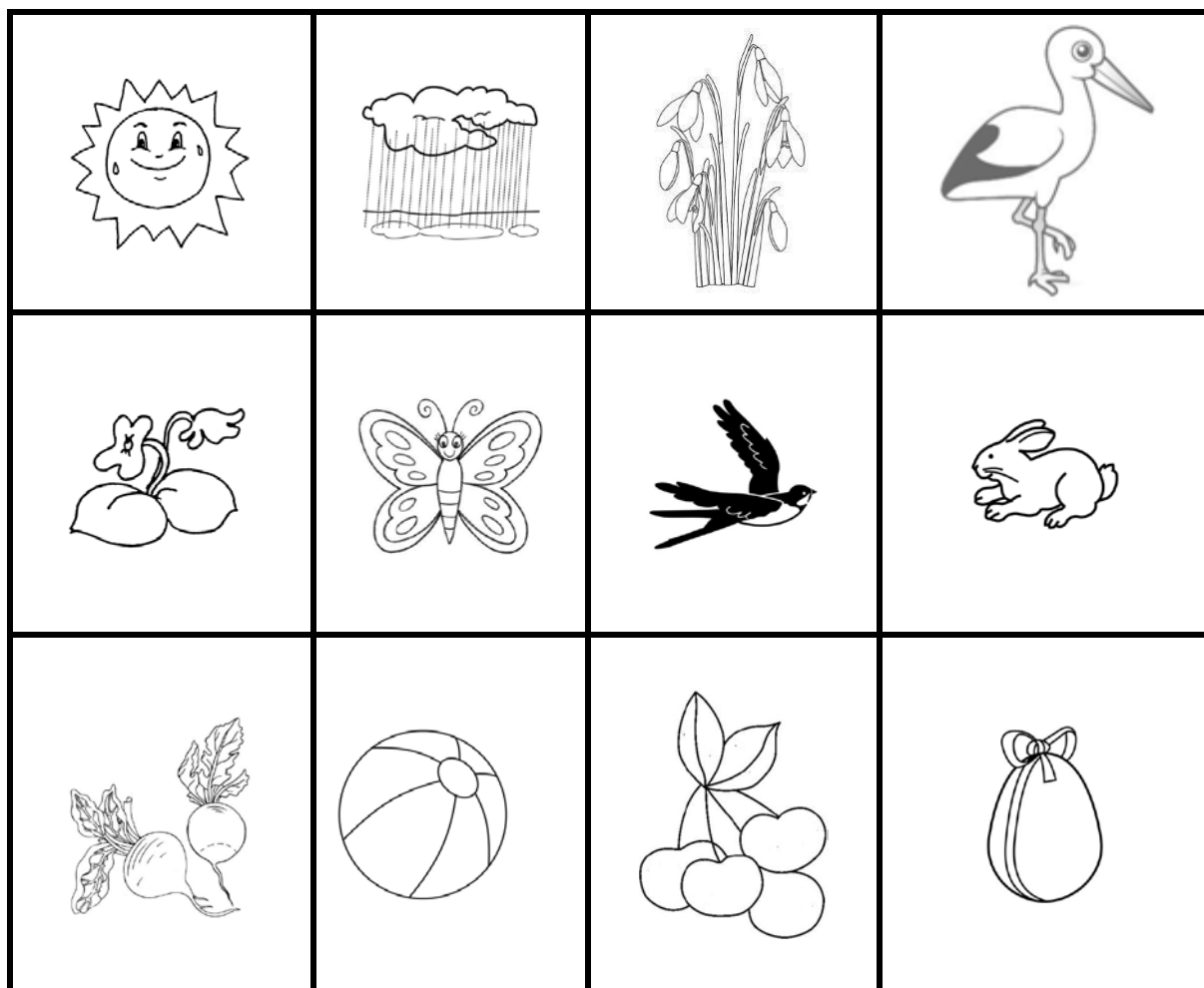

2 számú melléklet: Tél

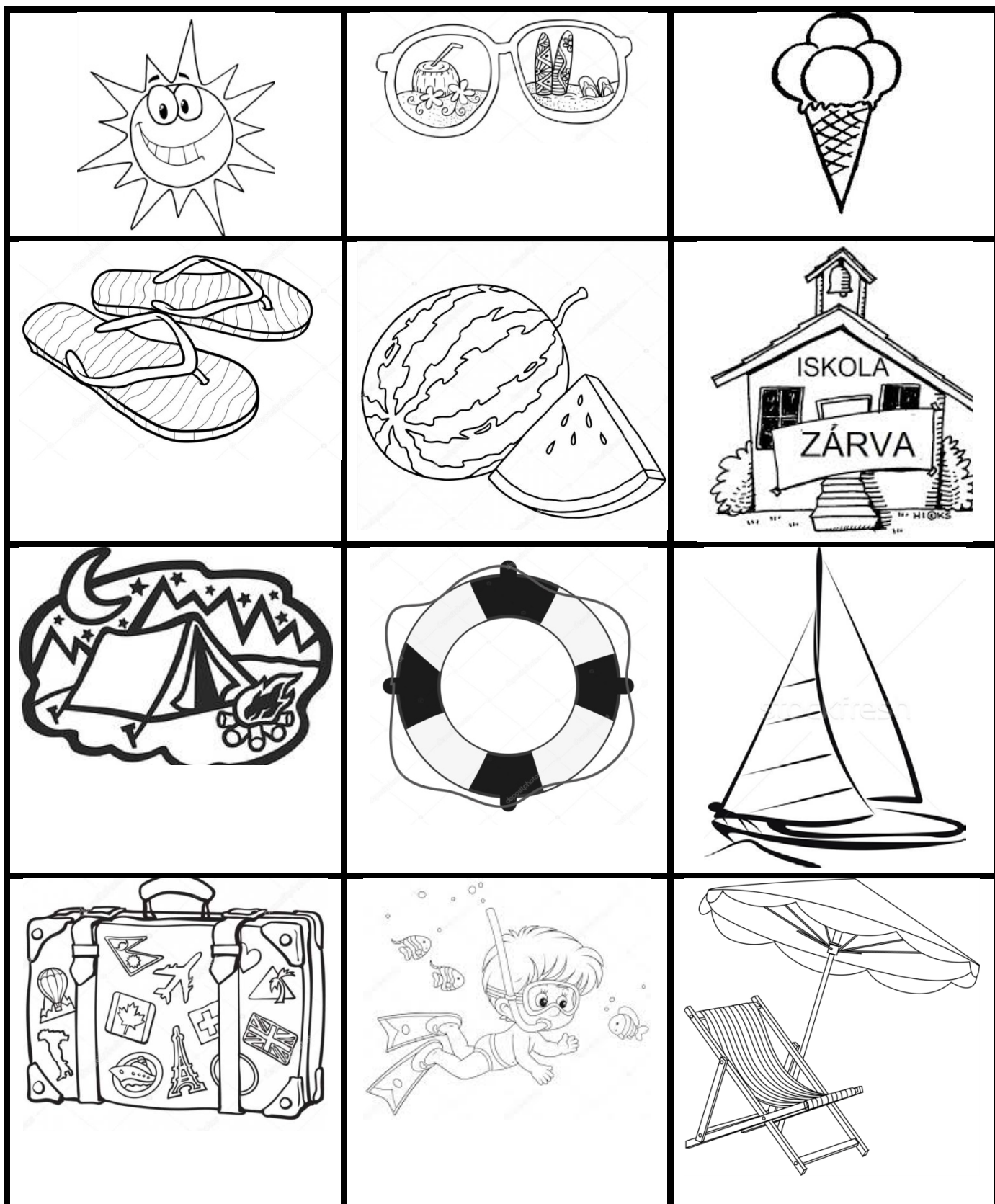

3 számú melléklet: Tavasz

4 . sz. melléklet Nyár

22 Irányos - Évszakos!

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Fogyatékosági terület: elsősorban autizmussal élő tanulóknál, de bármely fogyatékosági területnél használhatjuk az időbeli tájékozódás fejlesztésére, a síkbeli tájékozódás fejlesztésére, irányok és az évszakok tanítására.

Tantárgyi alkalmazhatóság: Környezetismeret, Magyar nyelv és irodalom, Matematika

Készítette: Baginé Dános Gabriella, Bóka Barbara

Származás: Saját ötlet alapján készült a feladat, *saját szerkesztésű*

Feladatléírás:

Az mellékletben lévő alaplapot kinyomtatjuk, lelamináljuk, majd a feladathoz szükséges kis képeket szétvágjuk. A úgy kell maguk elé tenniük a kártyákat, hogy a nyilak által megadott irányba álljanak a képek. Ha ezzel készen vannak, a kis kártyákat az irányoknak megfelelően a helyükre kell tenni, soronként dolgozunk balról-jobbra haladva.

Mielőtt elkezdik, a tanulók a feladatok megoldását átismételjük velük az irányokat és azt is megbeszéljük, hogy a süni orrhoz képest, a levél nyeléhez képest, a gomba kalapjához képest, és a sütőtök szárhoz képest kell rakniuk a képeket.

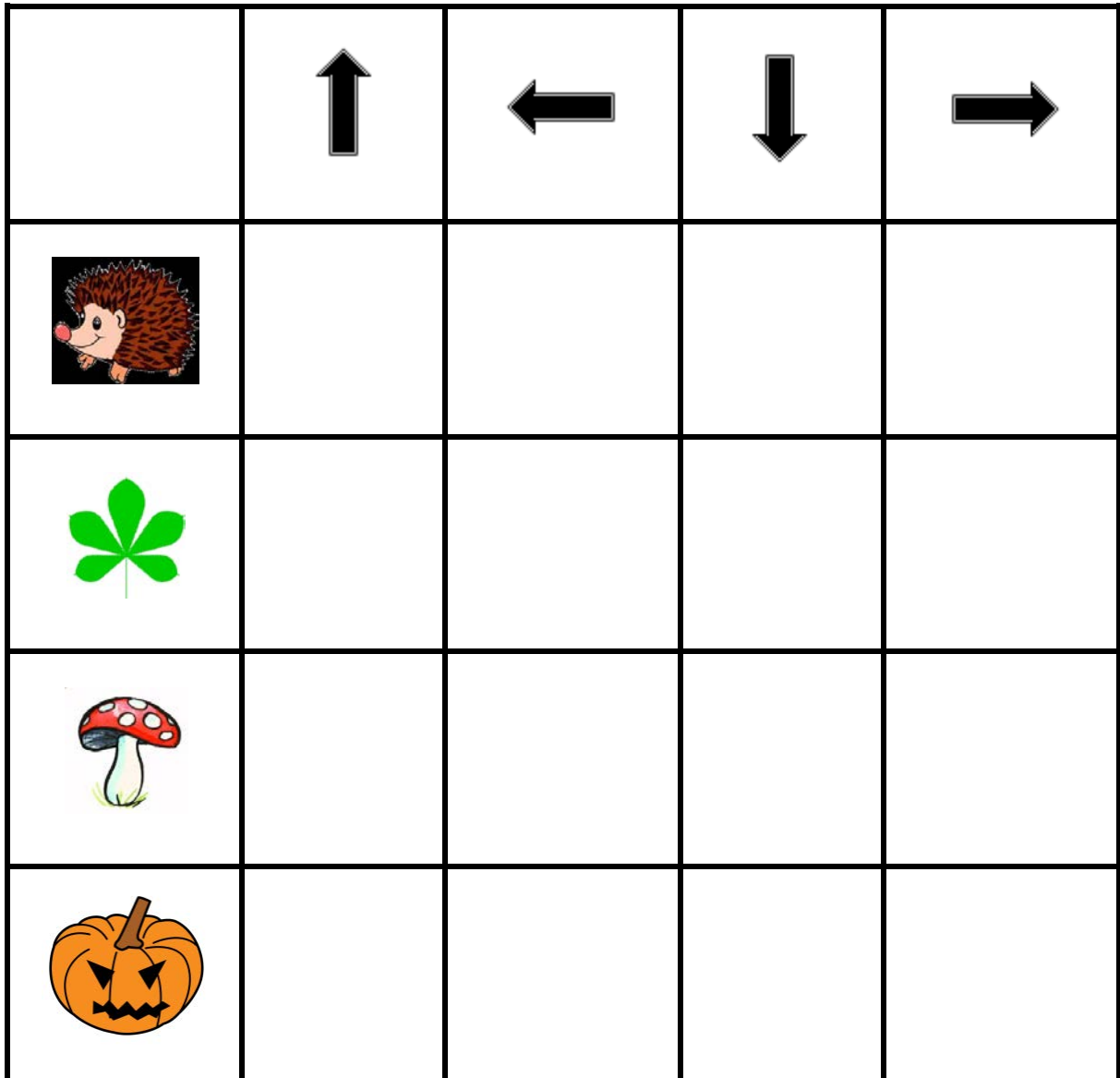
Minden esetben a feladat végezése előtt beszéljük meg a Tanulóval, hogy az adott tárgykép mely részéhez képest kell rakosgatni a képeket.

Feladat variációk

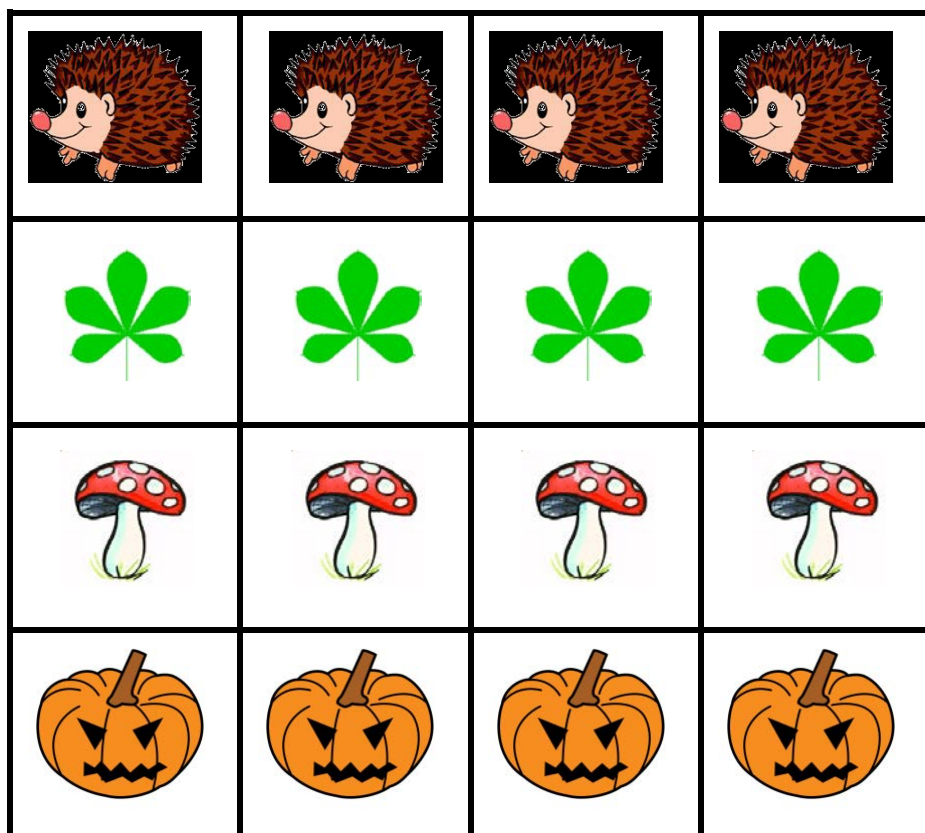
A feladatlapot évszaktól függően változtathatjuk.

Mellékletek:

Alaplap:

Szétvágandó:

23 Irányok - Főfogalmak

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Fogyatékosági terület: elsősorban autizmussal élő tanulóknál, de bármely fogyatékosági területnél használhatjuk

Tantárgyi alkalmazhatóság: Környezetismeret, Magyar nyelv és irodalom, Matematika

Készítette: Baginé Dános Gabriella, Bóka Barbara

Származás: Saját ötlet alapján készült [a feladat](#), [saját szerkesztésű rajzokkal](#)

Feladatleírás:

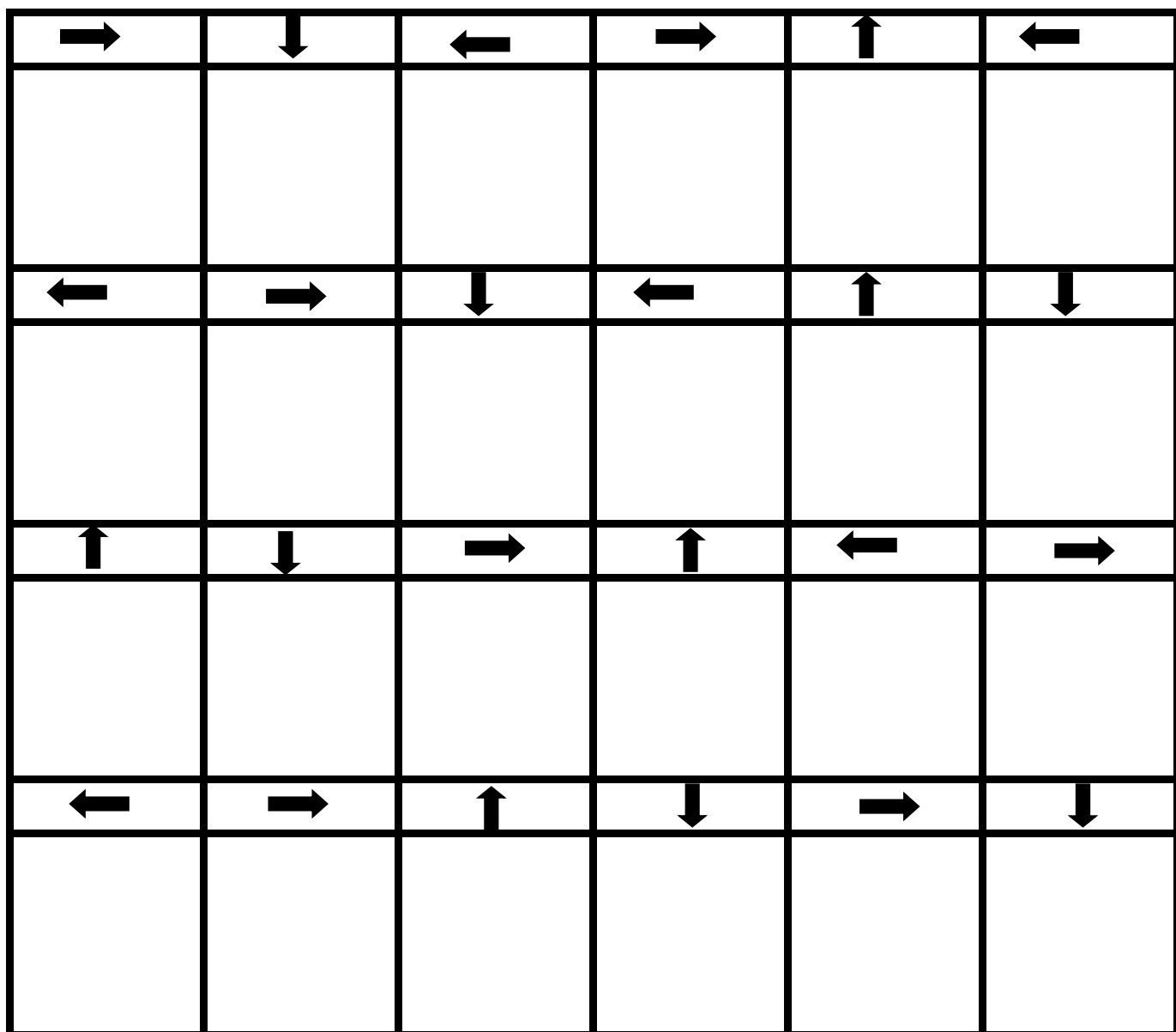
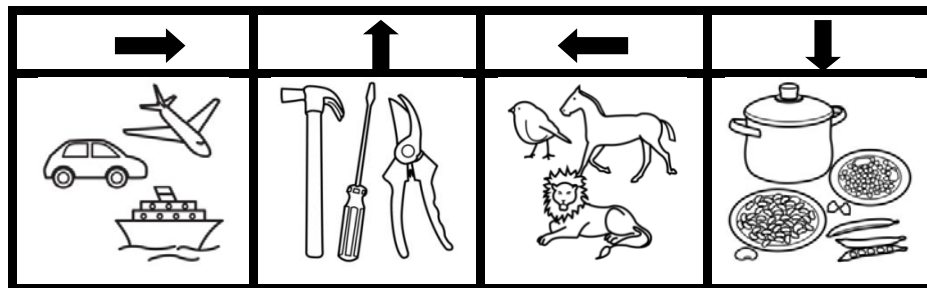
Az alaplapot és a 24 db képet ábrázoló mellékletet kinyomtatjuk, lelamináljuk. A képeket szétvágjuk.

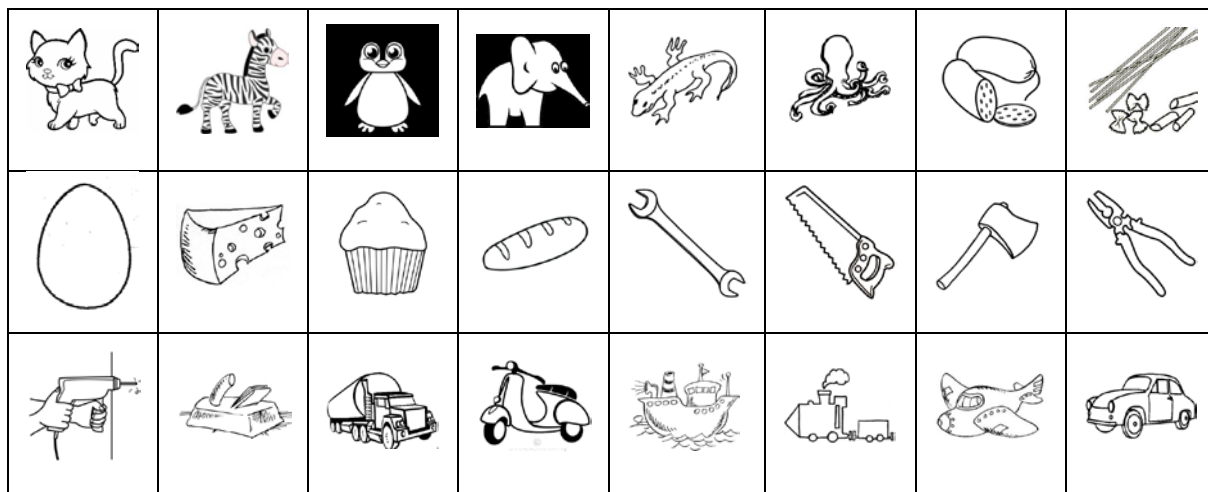
Az alaplapon a nyilakhoz egy-egy főfogalmat jelölő kép tartozik (járművek, szerszámok, állatok, ételek)

A 2. lapon található 24 képet lerakjuk az asztalra az alaplap mellé. A gyerekek a nyilak segítségével megkeresik az adott főfogalomhoz tartozó egyik képet és az alaplapra helyezik. Addig folytatjuk a feladatot, míg mindegyik kép a helyére nem kerül.

A feladatlap használata során gyakoroljuk:

- a balról-jobbra tartó iránykövetést
- a sorváltást
- a főfogalmakat
- a gyors megnevezést, mert elmondjuk a képek nevét
- az önálló mondatalkotást
- bővül a szókincs
- fejlődik a gyerekek figyelme is.

24 Dobj és lépj a nyíl szerint!

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Fogyatékosági terület: elsősorban autizmussal élő tanulóknál, de bármely fogyatékosági

Tantárgyi alkalmazhatóság: Magyar nyelv és irodalom, Matematika

Készítette: Baginé Dános Gabriella, Bóka Barbara

Származás: Saját ötlet alapján készült a feladat, saját szerkesztésű ábrákkal.

Feladatleírása

Feladathoz szükséges eszközök

a mellékletből kinyomtatott, lelaminált játéktábla,

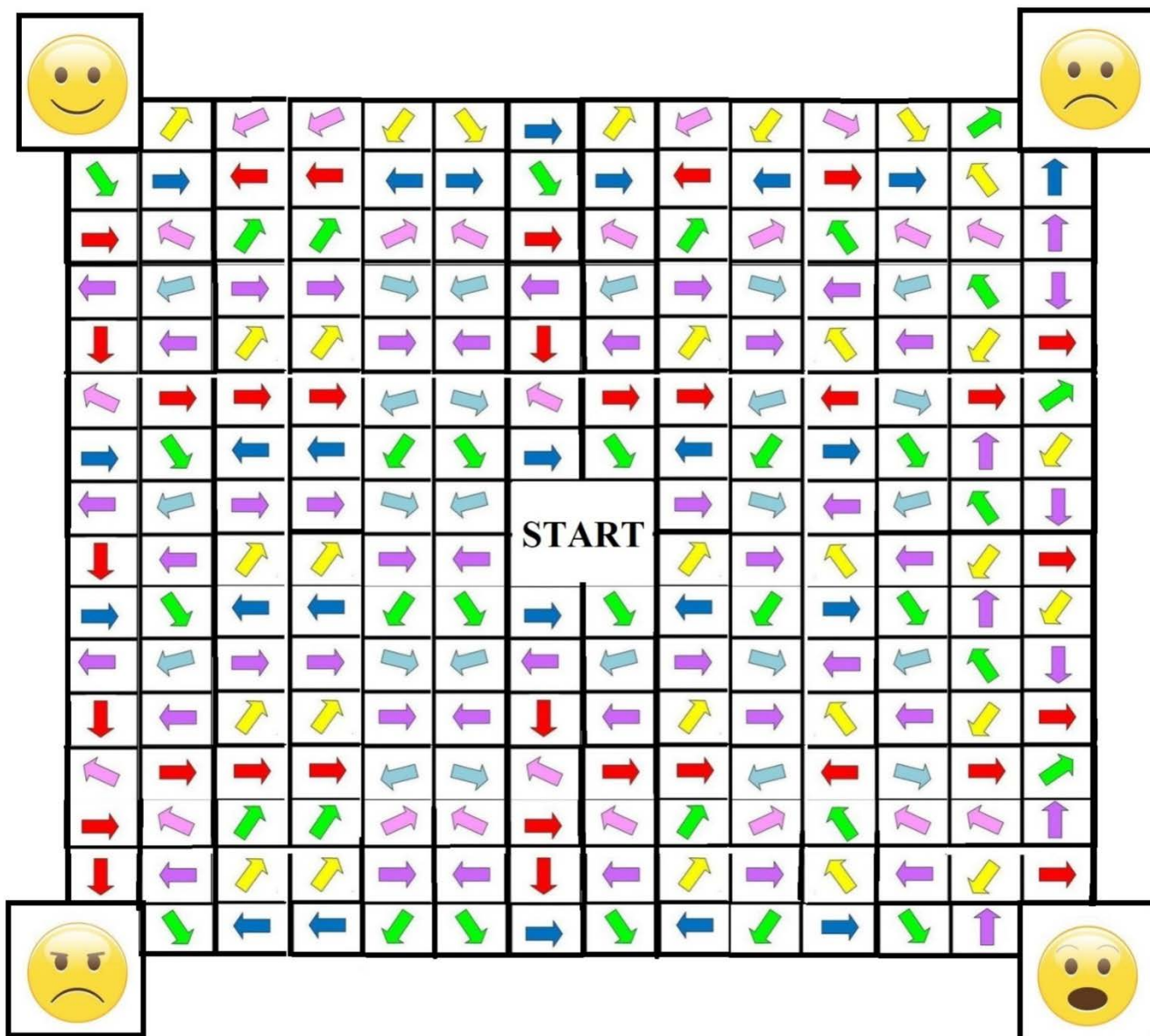
dobókocka,

a résztvevők számának megfelelő játékbábu.

Játék menete és szabályai

A játékot bármennyien játszhatják. Minden játékos választ magának egy bábút és azt a START mezőre helyezi azt. A dobást a legfiatalabb játékos kezdi majd tőle óramutató járásával megegyezően következnek a tanulók. A dobás után a bábúja melletti irányok valamelyikét választhatja de azt az irányt meg kell neveznie, majd a megnevezett irányba lép annyit amennyit a dobókockával dobott. A cél bármelyik alapérzelmet mutató piktogram elérése, és annak helyes megnevezése. A játéknak akkor van vége ha az elért alapérzelemmel kapcsolatos egy mondatot megfogalmaz. (Pl.: „Kati szomorú mert elmaradt az osztálykirándulás.” vagy „Évi vidám mert ötöst kapott.” vagy „Peti medijedt a békától.”, „Anya mérges mert kiszakadt a nadrágom.” stb.)

MELLÉKLET

25 A kastély lakói

Ajánlás:

Fogyatékosági terület: elsősorban autizmussal élő tanulóknál, de bármely fogyatékosági területnél használhatjuk

Tantárgyi alkalmazhatóság: Magyar nyelv és irodalom, Matematika

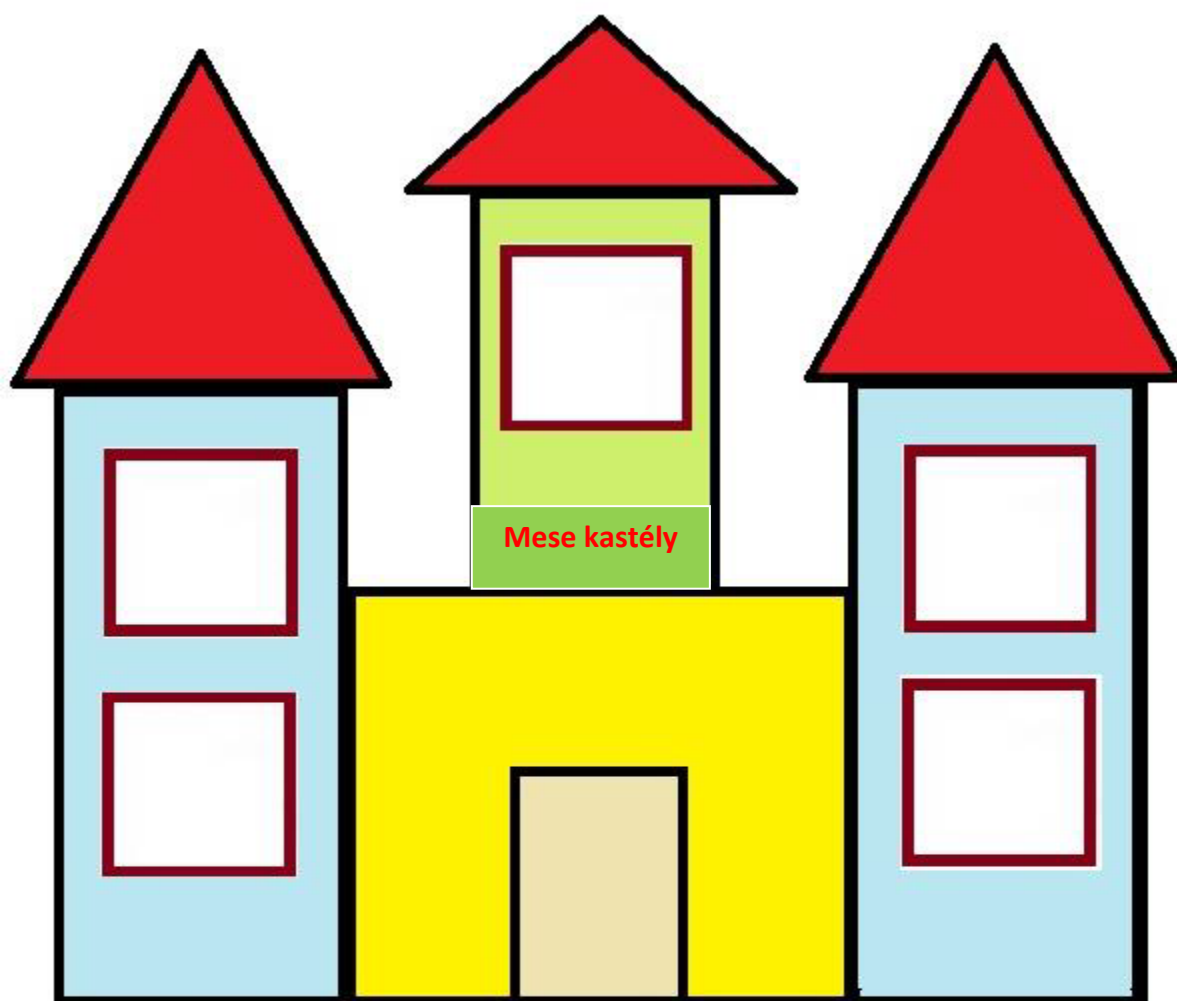
Készítette: Baginé Dános Gabriella, Bóka Barbara

Származás: Saját ötlet alapján készült a feladat, saját szerkesztésű

Feladateleírás:

Nyomtassuk ki a feladatlapot, majd lamináljuk le. A kinyomtatott, lelaminált kis képeket vágjuk szét!

A kastély bejáratához tesszük a kastély őrének képét. A maradék kártyákat utasítás szerint kell elhelyeznie a gyermeknek. Pl: A szőke királylány **a szemből nézve** jobb oldali toronyban lakik az emeleten. Ha minden kártyát elhelyeztünk egy-egy ablakban, akkor a játékot beszélgetéssel folytathatjuk, ki hol lakik, vagy folytathatjuk, úgy is a **játékot, hogy** költöznek a kastély lakói.

26 Körben áll egy kislányka

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Fogyatékosági terület: elsősorban autizmussal élő tanulóknál, de bármely fogyatékosági területnél használhatjuk.

Tantárgyi alkalmazhatóság: Környezetismert, Magyar nyelv és irodalom, Matematika, Ének-zene

Készítette: Baginé Dános Gabriella, Bóka Barbara

Származás: Saját ötlet alapján készült a feladat.

Feladatleírás:

A gyerekeket körbe állítjuk és mindenki megfogja a mellette álló kezét. A kör közepére beállítunk egy tanulót, ahogy a körjátékokban szoktuk. Elénekeljük és eljátsszuk a „Körben áll egy kislányka...” kezdetű dalt. A játék során a középén álló tanuló választ valakit, majd a dal végén helyet cserélnek. Így a kör közepén előzőleg állt gyermek beáll a kört alkotók közé megfogva azok kezét. Tőle kérdezzük meg:

- Ki áll melletted? Az áll melletted, akinek a kezét fogod. (rávezetés)

A tanuló válaszol és indulhat újra a játék.

27 Megy a gőzös

Célcsoport: alsó tagozat

Ajánlás:

Fogyatékosági terület: elsősorban autizmussal élő tanulóknál, de bármely fogyatékosági területnél használhatjuk a téri tájékozódás, irányok tanítására.

Tantárgyi alkalmazhatóság: Környezetismert, Magyar nyelv és irodalom, Matematika, Ének-zene

Készítette: Baginé Dános Gabriella, Bóka Barbara

Származás: Saját ötlet alapján készült a feladat.

Feladatléírás:

A gyerekeket beállítjuk oszlopba, egymás mögé. Mindenki megfogja az előtte álló társa vállát. A **legelől** álló tanuló lesz mindig a mozdonyvezető, akinek egy ezt szimbolizáló tárgyat adunk. A vonat akkor indul, amikor elkezdjük énekelni a „Megy a gőzös...” kezdetű dalt és addig halad, míg a dalt be nem fejezzük. Mikor megáll a vonat megkérdezzük egy általunk kiválasztott tanulótól:

- Ki áll a vonat elején? Az áll a vonat elején, aki a mozdonyt vezeti. (rávezetés)
- Ki áll a vonat végén? Az áll a vonat végén, akinek már senki nem fogja a vállát. (rávezetés)
- Ki áll előtted? Az áll előtted, akinek a vállát fogod. (rávezetés)
- Ki áll mögötted? Az áll mögötted, aki a te válladat fogja.

Mikor minden kérdésünkre választ kaptunk a mozdonyvezetőt beállítjuk az oszlop végére, ő lesz az utolsó. Aki így az oszlop elején maradt, az lesz a mozdonyvezető. Ekkor indul újra a játék.

28 „Itt a szemem, itt a szám...!”- fejlesztőjáték

Ajánlás: alsó tagozat

Fogyatékosági terület: elsősorban autizmussal élő tanulóknál, de bármely fogyatékosági területnél használhatjuk a testséma fejlesztésére.

Tantárgyi alkalmazhatóság: Környezetismeret, Kommunikáció, Matematika, Magyar nyelv és irodalom

Készítette: Baginé Dános Gabriella, Bóka Barbara

Származás: Saját ötlet alapján készült a feladat, [saját szerkesztésű rajzokkal](#)

Feladatléírás

Feladathoz szükséges eszközök

a mellékletből kinyomtatott, lelaminált játéktábla,

1 db dobókocka,

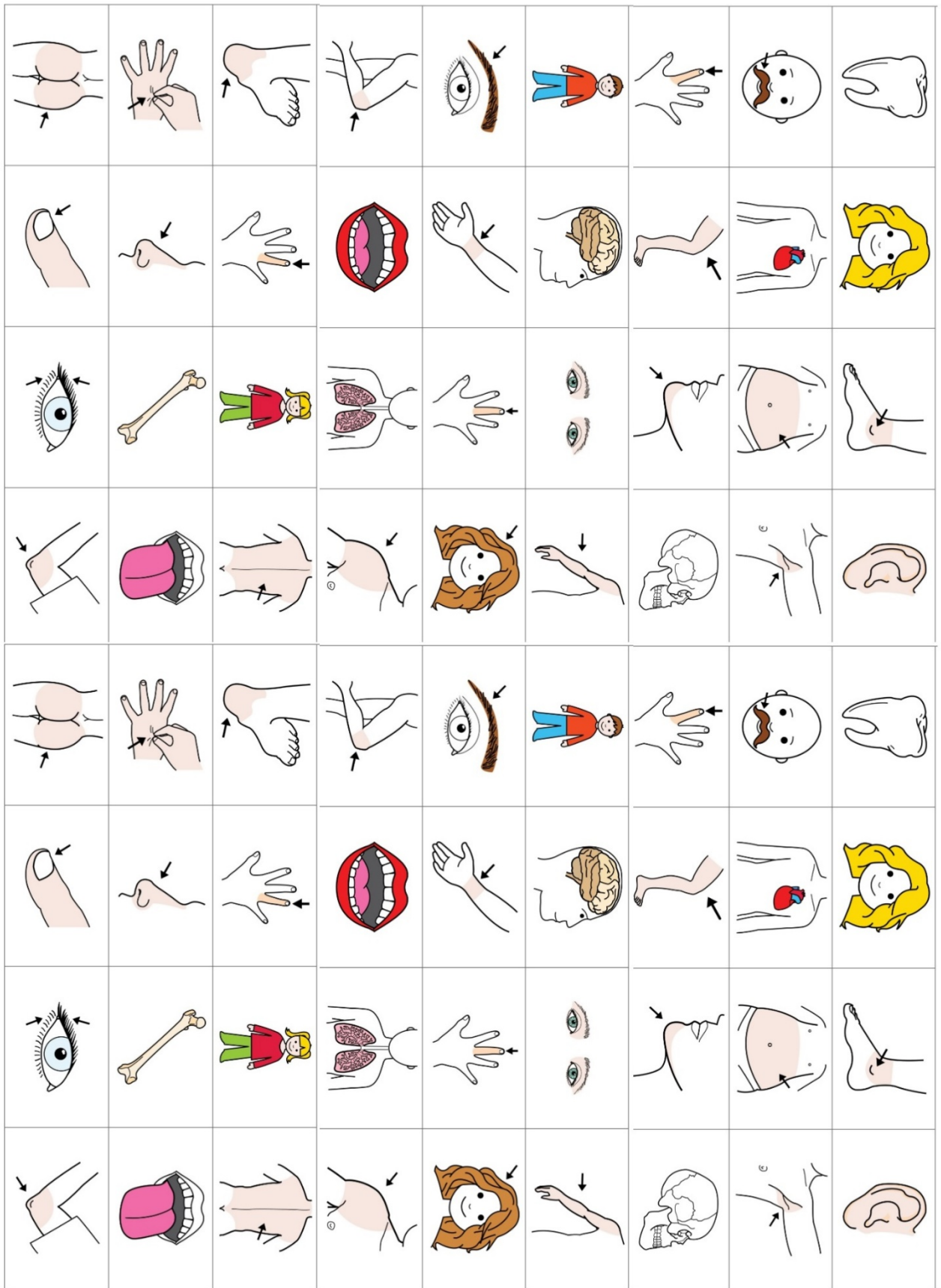
1 db a mellékletben található dobókocka

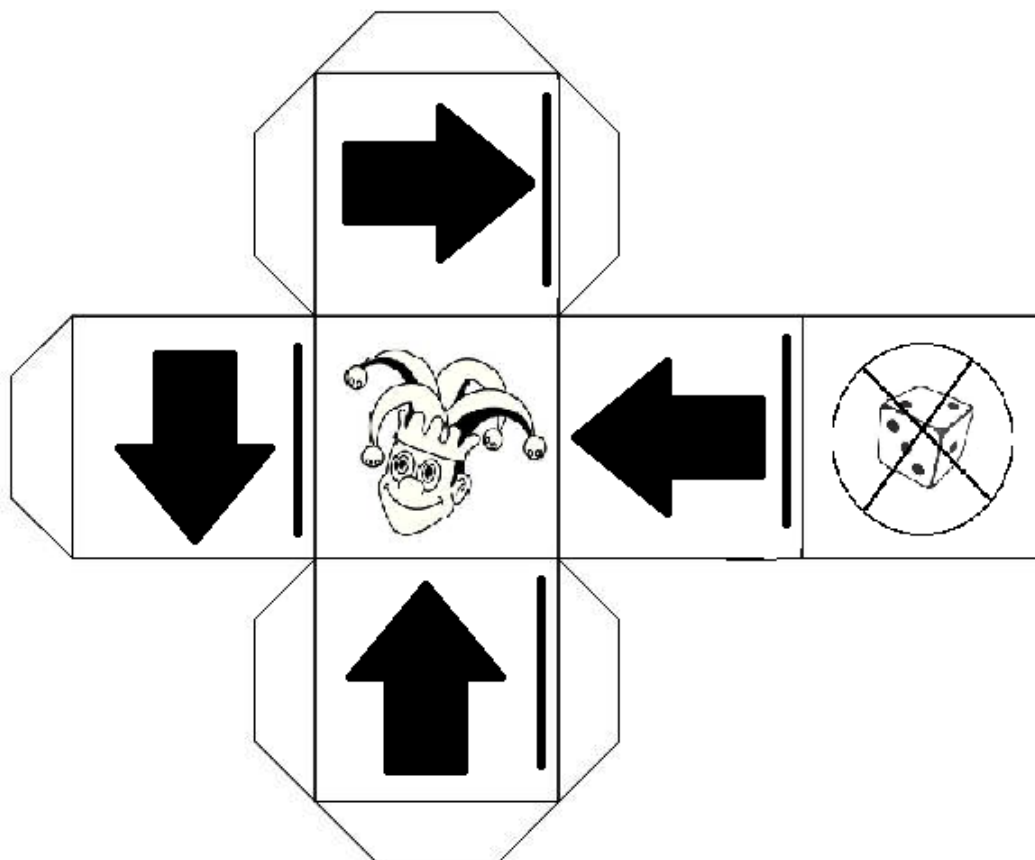
a résztvevők számának megfelelő játékbábu.

Játékmenete és szabályai

A bábukat helyezzük egy-egy tetszőleges képkockára. A két dobókockával egyszerre dob a tanuló, majd a nyíl irányának és a dobókockán lévő pöttyök számának megfelelően lép. Amelyik mezőre így eljutott az azon szereplő képet megnevezi, majd azt a testrészt saját magán megmutatja. Ha a dobókocka Jolly Jokert mutat bármelyik irányba léphet, ha az áthúzott dobókockát mutatja akkor a helyén marad.

29 Síkidomok megrajzolásának időbeli sorrendje

Célcsoport: alsó és felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók ((tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók részére.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- idői tájékozódás
- rész-egész viszonyának felismerése
- irányok felismerése, alkalmazása

Tantárgyi koncentráció: matematika

Készítette: Pádár Brigitta

Származás: Saját fejlesztés

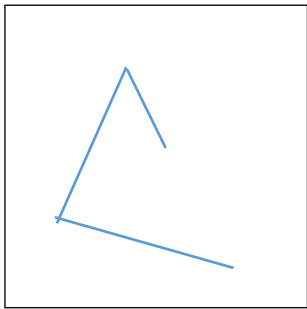
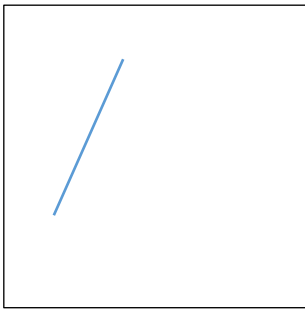
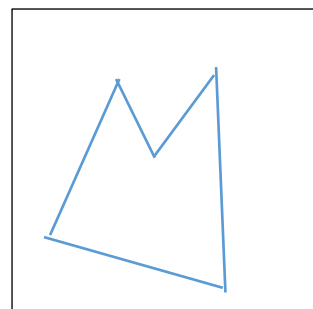
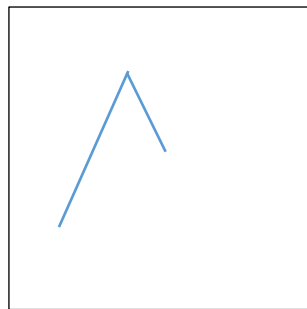
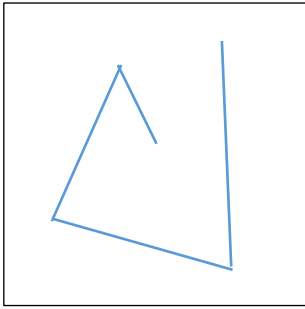
Eszközigény: feladatkártyák a megrajzolt képsorral

Feladatleírás:

A kártyákon szereplő rajzok az évfolyamoknak megfelelően nehezíthetők mind a bonyolultság, mind a számosság tekintetében.

A feladatot a tanuló önállóan végzi.

1. Figyeld meg a képeket!
  2. Rakd a képeket helyes sorrendbe, ahogy fokozatosan kialakul a zárt alakzat!
- Utasítás változata: Rakd a képeket olyan sorrendbe, ahogy te is lerajzolnád!

30 Számolás számegyenesen, irányokkal adott utasítás alapján

Célcsoport: alsó és felső tagozat, középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók (aktivitás és figyelem zavar, tanulási nehézségek nem meghatározott zavara) részére.

Forma: egyéni

Tantárgyi koncentráció: matematika

Fejlesztési terület:

- irányok felismerése, alkalmazása

Készítette: Pádár Brigitta

Származás: Saját fejlesztés

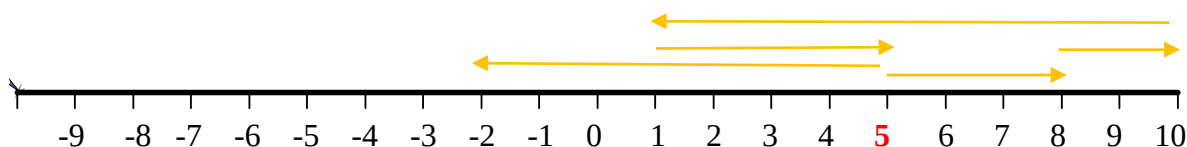
Eszközigény:

- laminált számegyenesek a számkörnek megfelelő kezdő- és végponttal, beosztással;
- differenciált feladatkártyák a számegyeneseknek megfelelő, többlépéses feladatsorokkal

Feladatleírás:

A számegyenes léptékét, kezdő és végpontját az iskolatípusnak és évfolyamnak megfelelően változtathatjuk.

1. Értelmezd a számegyenest! (alkalmazott számtartomány, osztáspontok értékei)
2. Keresd meg a kiinduló pontot! (a számolási folyamatban szereplő első szám)
3. Nevezd meg az iránynak megfelelő műveletet, majd számolj!

5 jobbra három $\longrightarrow$ $5 + 3 = 8$

- ↓ jobbra kettő
- ↓ balra kilenc
- ↓ jobbra négy
- ↓ balra hét

31 Számok képzése irányok alkalmazásával

Célcsoport: alsó és felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók (aktivitás és figyelem zavar, tanulási nehézségek nem meghatározott zavara) részére.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- irányok felismerése, alkalmazása

Készítette: Pádár Brigitta

Tantárgyi koncentráció: matematika

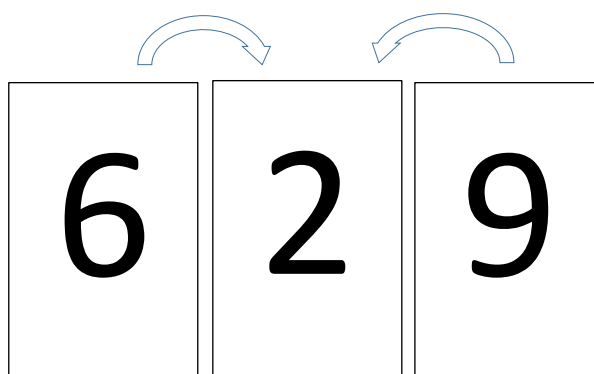
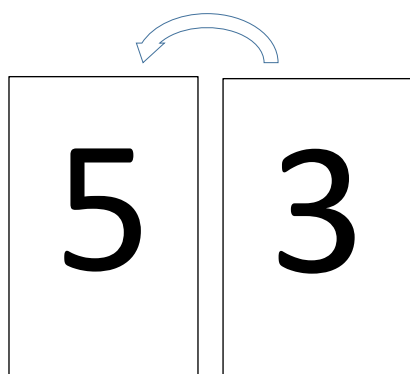
Származás: Saját fejlesztés

Eszközigény: számkártyák (minden számjegy több példányban, a számkörtől függően)

Feladatleírás:

A képzett számok számjegyeinek száma függ az évfolyamtól (kétjegyű,...). Magasabb szinten több számot is kijelölhetünk elhelyezésre egy szám képzésénél. Változtathatjuk az irányokat (balra, jobbra, ...)

- I.
  1. Van egy kiinduló számjegyünk (3). Tedd az 5-öst a 3 elé!
  2. Milyen számot kaptunk?
- II.
  1. Két db kiinduló számjegyünk van (6, 9). Tedd a 2-t a 6 és 9 közé!
  2. Milyen számot kaptunk?

32 Számok és műveletek képzése irányok alkalmazásával

Célcsoport: alsó és felső tagozat

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók (aktivitás és figyelem zavar, tanulási nehézségek nem meghatározott zavara) részére.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- irányok felismerése, alkalmazása

Tantárgyi koncentráció: matematika

Készítette: Pádár Brigitta

Származás: Saját fejlesztés

Eszközigény:

- számkártyák a számok képzéséhez
- papír a számoláshoz

Feladateleírás: Az újabb számjegyek elhelyezésekor viszonyíthatunk a már beírt számjegyekhez vagy megadhatjuk a sorokban, oszlopokban elfoglalt helyet is. A képzett számokkal elvégezhető a művelet, mely lehet összeadás vagy kivonás. Évfolyamtól függően 3, 4, 5 jegyű számokat is képezhetünk, és így nő a kiegészítések variálhatóságának száma is.

1. Tedd a 3-t az alsó sor bal szélére!
2. Tedd a 2-t a 3-tól kettővel jobbra!
3. Tedd a 7-t a 2 fölé!
4. Tedd a 5-t a 3-tól jobbra föl!
5. Tedd a 0-t az 5 alá!
6. Hova kerül a 9? (sorban, oszlopban, többi számjegyhez elfoglalt helye)
7. Számold ki a műveletet!

+	3				+	3		2	
			7				5	7	
+	3		2		+	3		2	
		5	7			9	5	7	
+	3	0	2		+	3	0	2	

33 Számjegyek keresése négyzethálóban, irányok és lépésszámok megadásával

Célcsoport: alsó és felső tagozat, középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók (aktivitás és figyelem zavar, tanulási nehézségek nem meghatározott zavara) részére.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- irányok gyakorlása

Tantárgyi koncentráció: matematika

Készítette: Pádár Brigitta

Származás: Saját fejlesztés

Feladatleírás: Évfolyamtól és képességektől függően méretezhetjük a táblázatot. A csoport homogenitásától függően végeztethetjük szóbeli utasítással, vagy az egyéni tempót biztosító írásos utasítással. A megtalált számokat a tanulók áthúzzák. A megmaradt számjegyek adják a megoldást.

1. Keresd meg felülről a 3. sorban balról a 4. számot!
2. Lépj 2-t le, 1-t jobbra!
3. Lépj balra fel 3-t!
4. 4. oszlopban alulról a második szám!...

3	5	7	2	0	5	9
1	2	6	1	7	9	3
0	9	2	6	5	8	0
3	1	5	9	2	1	2
9	3	6	2	7	8	0
2	4	0	6	9	7	4
7	0	5	4	1	4	6

34 Útvonal tervező. Testek csúcsainak elérése irányok megadásával tervező

Célcsoport: alsó és felső tagozat, középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók (aktivitás és figyelem zavar, tanulási nehézségek nem meghatározott zavara) részére.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- irányok alkalmazása

Tantárgyi koncentráció: matematika

Készítette: Pádár Brigitta

Származás: Saját fejlesztés

Eszközigény: különböző mértani testek, megbetűzött csúcsokkal

Feladatleírás: Évfolyamtól függően válasszuk ki a testet, melynek a csúcsait **betűvel jelöltük**.

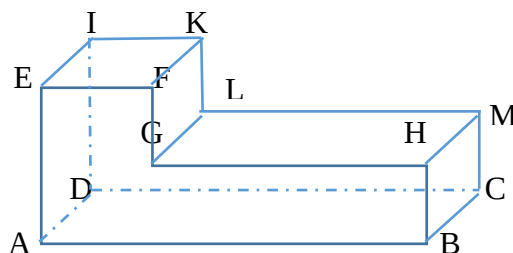
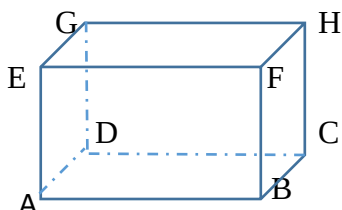
A feladat az, hogy a tanuló eljusson egyik pontból a másikba, el tudja mondani, hogy milyen irányba lép, mely pontokat érinti az útvonal.

Fokozatosság lépései:

- a testet kézben fogva oldja meg a feladatot
- a lépéseket rajzolt ábrán is jelölje
- csak rajzon kövesse a lépéseket, képezze le a térbeli irányokat

Feladatvariációk:

1. mi adjuk meg a kezdő- és végpontot
2. a kezdőpontot és a lépéseket adjuk meg, a tanuló a végpontot megnevezi
3. hányféleképpen tud egyik pontból eljutni egy másik pontba?

35 Feladatok megoldási lépéseinek sorbarendezése

Célcsoport: felső tagozat, középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók (aktivitás és figyelem zavar, tanulási nehézségek nem meghatározott zavara) részére.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- idői tájékozódás

Tantárgyi koncentráció: matematika

Készítette: Pádár Brigitta

Származás: Saját fejlesztés

Eszközigény: az egyes megoldások lépésekre vágott feladatkártyái

Feladatleírás: Évfolyamtól függően válasszuk ki a megfelelő síkidomot, testet.

1. A kártyákon a téglalap kerület számításának lépéseit látod.
2. Rakd sorrendbe a kártyákat!

$k = 176 \cdot 2 + 83 \cdot 2$
$k = 518$
$176 \cdot 2 = 352$
$k = 352 + 166$
$k = a \cdot 2 + b \cdot 2$
$83 \cdot 2 = 166$
$k = \underline{518 \text{ cm}}$
$352 + 166 = 518$

36 Szerkesztés lépéseinek sorbarendezése

Célcsoport: felső tagozat, középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók (aktivitás és figyelem zavar, tanulási nehézségek nem meghatározott zavara) részére.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- idői tájékozódás

Tantárgyi koncentráció: matematika

Készítette: Pádár Brigitta

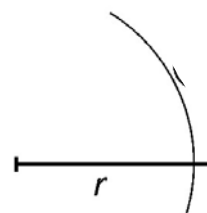
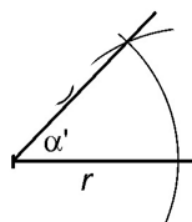
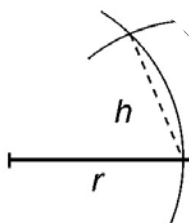
Származás: Saját fejlesztés

(képanyag forrása: (<https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/matematika/matematika/matematika-6-osztaly/tengelyes-tukrozes/specialis-szokek-szerkesztese>; 2019. május 17.)

Eszközigény: különböző szerkesztések lépéseit ábrázoló szétvágott kártyák

Feladatleírás: Évfolyamtól függően választhatjuk ki a szerkesztések nehézségét.

1. Tedd sorrendbe a szögmásolás szerkesztési lépéseit! Az első ábrán láthatod a másolandó szöget.

37 Alakzatok rajzolása irányok és lépésszámok megadásával

Célcsoport: alsó-felső tagozat, középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók (aktivitás és figyelem zavar, tanulási nehézségek nem meghatározott zavara) részére.

Forma: egyéni

Fejlesztési terület:

- téri tájékozódás

Tantárgyi koncentráció: matematika

Készítette: Pádár Brigitta

Származás: Saját fejlesztés

(képanyag forrás: (<https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/matematika/matematika/matematika-6-osztaly/tengelyes-tukrozes/specialis-szokek-szerkesztese>; 2019. május 23.))

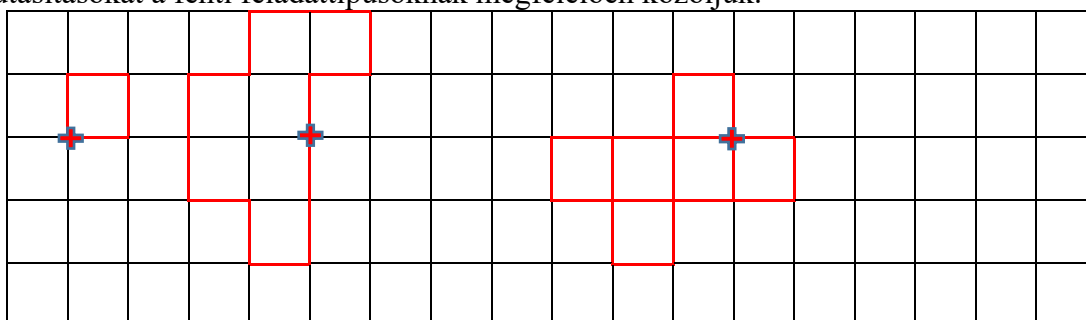
Eszközigény: négyzetrácsos papír

Feladatleírás: A feladatoknál megadjuk a kezdőpontot. A tanuló követi az általunk megadott irányokat és lépésszámokat, ezzel megrajzolva a különböző alakzatokat.

Nehézségi fok variációk:

- egyszerűbb síkidomok (négyzet, téglalap) egységnyi lépésekkel
- egyszerűbb síkidomok többegységnyi lépéssel
- összetett síkidomok
- rajzolás lekövetéssel
- rajzolás szóbeli utasítás alapján
- rajzolás írásbeli utasítás alapján
- rajzolás emlékezetből
- testhálók rajzolása...

Az utasításokat a fenti feladattípusoknak megfelelően közöljük.

38 Számkereső-számoló

Célcsoport: alsó és felső tagozat, középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- értelmi fogyatékos tanulók (tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos)
- egyéb pszichés fejlődési zavar küzdő tanulók (aktivitás és figyelem zavar, tanulási nehézségek nem meghatározott zavara) részére.

Forma: egyéni vagy páros munka

Fejlesztési terület:

- irányok gyakorlása

Tantárgyi koncentráció: matematika

Készítette: Pádár Brigitta

Származás: Saját fejlesztés

Eszközigény: számhálók, az évfolyamoknak megfelelő számjegyekkel

Feladatleírás: Évfolyamtól függően válasszuk meg a tábla nagyságát, a benne szereplő számok nagyságát, a műveletek számát, a műveletek változtatását. A műveleteket az egyes utasítások céljánál levő számokkal végezzük, folytatólagosan vagy mindig új műveletként.

1. A kezdő szám a 20, a művelet mindig összeadás.
2. Le kettőt! ($20+10=30$)
3. Jobbra négyet! ($30+40=70$)

10	40	70	30	80	0	90
50	20	40	10	20	60	70
20	40	30	60	50	90	30
10	10	20	30	80	40	70
50	70	60	70	30	10	40
90	80	30	20	40	60	50
40	50	80	30	70	10	20

39 Három az egyben: magyarországi uralkodók sorba rendezése, csoportosítás, memóriajáték

Célcsoport: középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- beszéd fogyatékos tanulók részére.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- idői orientáció
- sorrendiség
- gondolkodás, rendszerező képesség
- emlékezet

Tantárgyi koncentráció: történelem

Készítette: Nagyfejeő Mihályné Gyöngy Judit

Származás: saját ötlet, saját készítésű feladat

Forrás: OFI: http://tankonyvkatalogus.hu/site/kiadvany/FI-504010901_1

9. osztályos Történelem tankönyv / letöltve: 2019. 07. 01.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_uralkod%C3%B3inak_list%C3%A1ja

Eszközigény: papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, olló, boríték

Feladatleírás:

1. feladat: kártyás feladat, amihez az 1. 2. táblázat kártyáit ki kell nyomtatni (érdemes lelaminálni), majd kártyákra fel kell vágni. A kártyákon szereplő: uralkodók neveit, uralkodási idejüket és a jellemzőiket össze kell keverni. A feladat az, hogy a tanulók rakják időrendi sorba az uralkodókat, keressék meg a hozzájuk tartozó uralkodási időt és jellemzőiket, tevékenységeiket. Könnyítésként lehet használni a 4. táblázatot, amiben ott van az uralkodási idő sorrendben és ahhoz kell megkeresni az uralkodókat és a jellemzőiket, tevékenységeiket.

2. feladat: kártyás feladat, amihez a 3. táblázat kártyáit kell kinyomtatni, laminálni, szétvágni. Ezután az 1. táblázatban szereplő uralkodókat kell a megfelelő uralkodói házhoz csoportosítani. Majd rakja időrendi sorrendbe az uralkodóházakat és királyaikat.

3. feladat:

- Klasszikus memória játékot is lehet játszani a kártyákkal. Hagyományos párkereső: uralkodó-jellemzői, tevékenységei, uralkodó- uralkodási idő (évszámok memorizálásához nagyon hasznos, ebben az esetben egyforma méretű kartonra kell minden kártyát felragasztani).
- Hármas memória játék: uralkodó - uralkodási idő - jellemzői, tevékenységei (ebben az esetben is egyforma méretű kartonra kell minden kártyát felragasztani).

1. táblázat

Uralkodók	Intézkedések, jellemzők
Géza fejedelem	Keresztény hittérítőket hívott az országba.
I. Szent István	Államalapítás, egyház megszervezése, vármegye rendszer kiépítése.
I. (Szent) László	A magántulajdon védelme érdekében szigorú törvények alkotása.
Könyves Kálmán	Nagyon művelt uralkodó, kiemelkedő politikus és hadvezér. A horvát trón és Dalmácia megszerzése.
III. Béla	A kancellária megteremtése.
II. András	Az Aranybulla kibocsájtása 1222.
IV. Béla	Az ország újjáépítése. Különböző nemzetiségek országba telepítése.

III. András	A királyi vármegyerendszer szétesése. Utolsó Árpád-házi király.
I. Károly (Károly Róbert)	Tartományurak legyőzése, erős központi hatalom kiépítése, állandó értékű aranyforint kiadása.
Nagy Lajos	1351-es törvények (ösiség, kilenced, nemesi jogegyenlőség, úriszék.
Anjou Mária	Magyarország első királynője.
II. Károly (Kis Károly)	Az Anjou-ház utolsó férfi trónörököse.
Luxemburg Zsigmond	Telekkatonaság bevezetése. Megkezdte a déli végvár vonal kiépítését.
Habsburg Albert	Rövid ideig tudott uralkodni. Felesége Luxemburg Erzsébet volt, akinek gyermeke V. László.
I. Ulászló	A magyar rendek őt hívták meg uralkodni, Hunyadi János is Őt támogatta.
Hunyadi János kormányzó	Nándorfehérvári diadal (1456)
V. László	Nagykorúságáig Hunyadi János irányította az országot.
Hunyadi Mátyás	Erős központi hatalom. állandó zsoldossereg a Fekete sereg.

2. táblázat

972-997	997-1038	1077-1095	1095-1116
1172-1196	1205-1235	1235-1270	1290-1301
1308-1342	1342-1382	1382-1387	1385-1386
1387-1437	1437-1439	1440-1444	1444-1457
1446-1453	1458-1490		

3. táblázat

ÁRPÁD-HÁZ URALKODÓI
ANJOU-HÁZ URALKODÓI
LUXEMBURG- HÁZ URALKODÓI
HABSBURG-HÁZ URALKODÓI
JAGELLÓ-HÁZ URALKODÓI
HUNYADI-HÁZ URALKODÓI

4. táblázat

Sorszám	Uralkodó neve	Uralkodási idő	Intézkedések, jellemzők
1.		972-997	
2.		997-1038	
3.		1077-1095	
4.		1095-1116	
5.		1172-1196	
6.		1205-1235	
7.		1235-1270	
8.		1290-1301	
9.		1308-1342	
10.		1342-1382	
11.		1382-1387	
12.		1385-1386	
13.		1387-1437	
14.		1437-1439	
15.		1440-1444	
16.		1444-1457	
17.		1444-1457	
18.		1458-1490	

Javítókulcs

1. Időrendi sorrend

Sorszám	Uralkodó neve	Uralkodási idő	Intézkedések, jellemzők
1.	Géza fejedelem	972-997	Keresztény hittérítőket hívott az országba.
2.	I. Szent István	997-1038	Államalapítás, egyház megszervezése, vármegye rendszer kiépítése.
3.	I. (Szent) László	1077-1095	A magántulajdon védelme érdekében szigorú törvények alkotása.
4.	Könyves Kálmán	1095-1116	Nagyon művelt uralkodó, kiemelkedő politikus és hadvezér. A horvát trón és Dalmácia megszerzése.
5.	III. Béla	1172-1196	A kancellária megeremltése.
6.	II. András	1205-1235	Az Aranybulla kibocsájtása 1222.
7.	IV. Béla	1235-1270	Az ország újjáépítése. Különböző nemzetiségek országba telepítése.
8.	III. András	1290-1301	A királyi vármegyerendszer szétesése. Utolsó Árpád-házi király.
9.	I. Károly (Károly Róbert)	1308-1342	Tartományurak legyőzése, erős központi hatalom kiépítése, állandó értékű aranyforint kiadása.
10.	Nagy Lajos	1342-1382	1351-es törvények (ősiség, kilenced, nemesi jogegyenlőség, úriszék).
11.	Anjou Mária	1382-1387	Magyarország első királynője.
12.	II. Károly (Kis Károly)	1385-1386	Az Anjou-ház utolsó férfi trónörököse.
13.	Luxemburg Zsigmond	1387-1437	Telekkatonaság bevezetése. Megkezdte a déli végvár vonal kiépítését.
14.	Habsburg Albert	1437-1439	Rövid ideig tudott uralkodni. Felesége Luxemburg Erzsébet volt, akinek gyermeke V. László.
15.	I. Ulászló	1440-1444	A magyar rendek őt hívták meg uralkodni, Hunyadi János is Őt támogatta.

16.	Hunyadi János kormányzó	1444-1457	Nándorfehérvári diadal (1456)
17.	V. László	1444-1457	Nagykorúságáig Hunyadi János irányította az országot.
18.	Hunyadi Mátyás	1458-1490	Erős központi hatalom. állandó zsoldossereg a Fekete sereg.

2. Csoportosítási feladat

Árpád-ház uralkodói: Géza fejedelem, I. Szent István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, II. András, IV. Béla, III. András

Anjou-ház uralkodói: I. Károly (Károly Róbert), I. Lajos (Nagy Lajos), Anjou Mária, II. Károly (Kis Károly)

Luxemburgi-ház uralkodói: Luxemburg Zsigmond

Habsburg-ház uralkodói: Habsburg Albert, V. László

Jagelló-ház uralkodói: I. Ulászló

Hunyadi-ház uralkodói: Hunyadi Mátyás

40 Rendszerezés, történelmi és irodalmi események párosítása

Célcsoport: középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- beszédfigyelmetlen tanulók részére.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- idői orientáció
- sorrendiség
- gondolkodás, rendszerező képesség
- emlékezet

Tantárgyi koncentráció: történelem, magyar nyelv és irodalom

Készítette: Nagyfejeő Mihályné Gyöngy Judit

Származás: saját ötlet, saját készítésű feladat

Forrás: OFI: http://tankonyvkatalogus.hu/site/kiadvany/FI-504010901_1

9. -10. osztályos Történelem tankönyv / letöltve: 2019. 07. 01.

http://tankonyvkatalogus.hu/site/kiadvany/FI-501020901_1

9.-10. osztályos Irodalom tankönyv / letöltve: 2019. 07. 01.

Eszközigény: papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, olló, boríték

Feladatleírás:

A tanulók feladata, hogy az összetartozókat: korszak – század – irodalmi alak - történelmi esemény – történelmi alak egy sorba tegye az 1. táblázat oszlopai szerint, majd tegyék időrendi sorba az egy sorba tartozókat. Lehet kérni, hogy rögtön időrendi sorrendben rakják ki a sorokat. **Az** irodalmi alakokat az **évszámuk** alapján kell történelmi eseményekhez, történelmi alakokhoz illeszteni és a megfelelő században, korszakban elhelyezni. A javítókulcs alapján lehet javítani és beszélgetni az írókról, történelmi eseményekről, alakokról.

A 2. táblázatot ki kell nyomtatni, a tartósság érdekében érdemes laminálni, majd kártyákra fel kell vágni és borítékban tárolni.

1. táblázat

Korszak	Század	Írók, költők	Történelmi esemény	Történelmi személy

2. táblázat

Korszak	Század	Írók, költők	Történelmi esemény	Történelmi személy
Ókor	kr.e. 5.sz.	Szophoklész (kr. e. 496-406)	Maratoni csata	Miltiádész
Ókor	kr.e. 1.sz.	Catullus (kr.e. 84-54)	Spartacus elleni háború	Julius Ceaser
Ókor	4.sz	Szent Ambrus (339-397)	A kereszténység állami vallássá nyilvánítása	Nagy Theodosius császár
Középkor	12-13. sz.	Assisi Szent Ferenc (1182-1226)	Az Aranybulla kibocsájtása	II. András
Középkor	14.sz	Boccacio (1313-1375)	Visegrádi királytalálkozó	I. Károly (Károly Róbert)
Középkor	15.sz.	Janus Pannónius (1434-1472)	Nándorfehérvári diadal	Hunyadi János
Újkor	16.- 17.sz.	William Shakespeare (1564-1616)	Angol kereskedelmi társaságok létrejötté.	I. Erzsébet
Újkor	18.sz	Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)	Osztrák örökösödési háború	Mária Terézia
Újkor	18.-19. sz.	Kazinczy Ferenc (1759-1831)	Nagy francia forradalom	XVI. Lajos

Javítókulcs

Korszak	Század	Írók, költők	Történelmi esemény	Történelmi személy
Ókor	kr.e. 5.sz.	Szophoklész (kr. e. 496-406)	Maratoni csata kr.e. 490	Miltiádész (kr.e.550-489)
Ókor	kr.e. 1.sz.	Catullus (kr.e. 84-54)	Spartacus elleni háború (kr.e. 73.-71.)	Julius Ceaser (kr.e.101-44)
Ókor	4.sz	Szent Ambrus (339-397)	A kereszténység állami vallássá nyilvánítása (391)	Nagy Theodosius császár (347-395)
Középkor	12-13. sz.	Assisi Szent Ferenc (1182-1226)	Az Aranybulla kibocsájtása (1222)	II. András (1177-1235)
Középkor	14.sz	Boccaccio (1313-1375)	Visegrádi királytalálkozó (1335)	I. Károly (Károly Róbert) (1288-1342)
Középkor	15.sz.	Janus Pannónius (1434-1472)	Nándorfehérvári diadal (1456)	Hunyadi János (1407-1456)
Újkor	16.- 17.sz.	William Shakespeare (1564-1616)	Angol kereskedelmi társaságok létrejötté.	I. Erzsébet (1533-1603)
Újkor	18.sz	Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)	Osztrák örökösödési háború (1740-1748)	Mária Terézia (1717-1780)
Újkor	18.-19. sz.	Kazinczy Ferenc (1759-1831)	Nagy francia forradalom (1789-1799)	XVI. Lajos (1754-1793)

41 Lépegető-irodalom

Célcsoport: középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- beszédfigyelmetlen tanulók részére.

Forma: csoportos

Fejlesztési terület:

- téri-orientáció
- memória

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom

Készítette: Nagyfejeő Mihályné Gyöngy Judit

Származás: saját ötlet, saját készítésű feladat

Forrás: OFI: http://tankonyvkatalogus.hu/site/kiadvany/FI-501020901_1

9.-10.-11. osztályos Irodalom tankönyv / letöltve: 2019. 07. 01.

Eszközigény: papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, olló, boríték, dobókocka, homokóra

Feladatleírás:

Az 1. táblázatot kinyomtatjuk, lelamináljuk, ez lesz az alaplap, amin játszunk. Az írók neveit a 2. táblázat segítségével kártyaként elkészítjük. Szükség van még egy dobókockára és egy homokóra.

A játék menete:

Dobókocka segítségével meghatározzuk a tanulók sorrendjét. Kirakjuk az alaplapot, összekeverve letesszük a kártyákat. Az első tanuló húz az írók neveit tartalmazó kártyapakli tetejéről, kimondja a nevét, közben a játékvezető/tanár megfordítja a homokórát. A tanulónak meg kell keresni az alaplapon a kihúzott író nevét és a művét, majd el kell mondania hogyan, milyen irányban tud eljutni az írótól a művéig. Pl. Csehov - balra 3, le 1 vagy balra le 1, balra kettő - Sirály. Jó megoldás esetén a kártya a tanulóé. Több jó útvonal elmondása esetén plusz pontot lehet szerezni, amit a játékvezető feljegyez és a végén a kártyák számához ad. Az győz, aki a legtöbb kártyát és pontot gyűjti össze. Amennyiben nem tudja, hogy melyik művet írta az író vagy rossz irányt mond a játékvezető elkiáltja magát pontrablás, és amelyik tanuló leghamarabb felnyújtja a kezét, azé lehet a feladat, jó megoldás esetén pedig a kártya, a plusz pont.

Ugyanígy játszunk a magyar írókat és műveiket tartalmazó alaplappal is.
Hasonló játékot lehet készíteni történelmi eseményekkel és történelmi alakokkal.

Irodalmi lépegető (világirodalom)

1. táblázat

Swift	Hoffmann	Robinson Crusoe	A nyomorultak	Anyegin	Goethe
A revizor	Anna Karenina	Voltaire	Ivanhoe	Cervantes	Viktor Hugo
Shelly	Balzac	Don Quijote	Gulliver utazásai	A holló	Az arany virágcserep
Scott	Faust	Rousseau	Candide	Defoe	Üvöltő szelek
Tolsztoj	Óda a nyugati szélhez	Jane Eyre	Csehov	Gogol	Puskin
Sirály	Emily Bronte	Goriet apó	Edgar Allan Poe	Társadalmi szerződésről	Charlott Bronte

2. táblázat

Defoe	Scott	Balzac
Swift	Charlott Bronte	Tolsztoj
Cervantes	Emily Bronte	Edgar Allan Poe
Voltaire	Puskin	Hoffmann
Goethe	Gogol	Csehov
Rousseau	Viktor Hugo	Shelly

Javítókulcs

3. táblázat

Defoe	Robinson Crusoe	Csehov	Sirály	Hoffmann	Az arany virágcserep
Swift	Gulliver utazásai	Shelly	Óda a nyugati szélhez	Viktor Hugo	A nyomorultak
Cervantes	Don Quijote	Scott	Ivanhoe	Puskin	Anyegin
Voltaire	Candide	Charlott Bronte	Jane Eyre	Gogol	A revizor
Goethe	Faust	Emily Bronte	Üvöltő szelek	Balzac	Goriet apó
Rousseau	Társadalmi szerződésről	Edgar Allan Poe	A holló	Tolsztoj	Anna Karenina

Irodalmi lépegető (magyar irodalom)

4. táblázat

Vörösmarty Mihály	Csáth Géza	A székek	Fekete gyémántok	Balassi Bálint	Dorottya
Fekete csönd	Egy katonaének	Kölcsey Ferenc	Ágis tragédiája	Juhász Gyula	Jókai Mór
Petelei István	A magyar ugaron	A tót atyafiak	Arany János	A vaáli erdőben	Elfojtódás
A láthatatlan ember	Gárdonyi Géza	Fanni hagyomá- nyai	Móricz Zsigmond	Bessenyei György	A hóhér kötele
Kármán József	Barbárok	Török- országi levelek	Petőfi Sándor	Csokonai Vitéz Mihály	Mikszáth Kálmán
Nagyidai cigányok	Tiszai csönd	Vajda János	Mikes Kelemen	Ady Endre	Zalán futása

5. táblázat

Bessenyei György	Kármán József	Csokonai Vitéz Mihály
Vörösmarty Mihály	Kölcsey Ferenc	Petőfi Sándor
Jókai Mór	Arany János	Mikszáth Kálmán
Petelei István	Vajda János	Balassi Bálint
Mikes Kelemen	Ady Endre	Juhász Gyula
Móricz Zsigmond	Csáth Géza	Gárdonyi Géza

Javítókulcs

6. táblázat

Bessenyei György	Ágis tragédiája	Jókai Mór	Fekete gyémántok	Mikes Kelemen	Török- országi levelek
Kármán József	Fanni hagyomá- nyai	Arany János	Nagyidai cigányok	Ady Endre	A magyar ugaron
Csokonai Vitéz Mihály	Dorottya	Mikszáth Kálmán	A tót atyafiak	Juhász Gyula	Tiszai csönd
Vörösmarty Mihály	Zalán futása	Petelei István	A székek	Móricz Zsigmond	Barbárok
Kölcsey Ferenc	Elfojtódás	Vajda János	A vaáli erdőben	Csáth Géza	Fekete csönd
Petőfi Sándor	A hóhér kötele	Balassi Bálint	Egy katonaének	Gárdonyi Géza	A láthatatlan ember

42 Lépegető-földrajz

Célcsoport: középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- beszédfigyelmetlen tanulók részére.

Forma: csoportos

Fejlesztési terület:

- téri-orientáció
- memória

Tantárgyi koncentráció: földrajz

Készítette: Nagyfejeő Mihályné Gyöngy Judit

Származás: saját ötlet, saját készítésű feladat

Eszközigény: papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, olló, boríték, dobókocka, homokóra

Feladatleírás:

Az 1. táblázatot kinyomtatjuk, lelamináljuk, ez lesz az alaplap, amin játszunk. A fővárosok neveit a 2. táblázat segítségével kártyaként elkészítjük. Szükség van még egy dobókockára és egy homokórára.

A játék menete:

Dobókocka segítségével meghatározzuk a tanulók sorrendjét. Kirakjuk az alaplapot, összekeverve letesszük a kártyákat. Az első tanuló húz a fővárosok nevét tartalmazó kártyapakli tetejéről, kimondja a nevét, közben a játékvezető/tanár megfordítja a homokórát. A tanulónak meg kell keresni az alaplapon a kihúzott fővárost és a hozzá tartozó országot, majd el kell mondania hogyan, milyen irányban tud eljutni a várostól az országig. Pl. Tallinn-tól Észtországig föl 2, balra 1 vagy balra föl 1, fel 1. Jó megoldás esetén a kártya a tanulóé. Több jó útvonal elmondása esetén plusz pontot lehet szerezni, amit a játékvezető feljegyez és a végén a kártyák számához ad. Az győz, aki a legtöbb kártyát és pontot gyűjti össze. Amennyiben nem tudja, hogy a melyik ország tartozik a fővároshoz vagy rossz irányt mond a játékvezető elkiáltja magát pontrablás, és amelyik tanuló leghamarabb felnyújtja a kezét, azé lehet a feladat, jó megoldás esetén pedig a kártya, plusz pont.

Országok és fővárosaik

1. táblázat

Zágráb	Szófia	Szlovákia	Osló	Szarajevó	Prága
Norvégia	Dublin	Belgrád	Csehország	Szerbia	Svédország
Bosznia-Hercegovina	Ljubljana	Bukarest	Bern	Pozsony	Brüsszel
Portugália	Ukrajna	Észtország	Stockholm	Kijev	Bulgária
Lettország	Lisszabon	Horvátország	Lengyelország	Belgium	Szlovénia
Svájc	Riga	Varsó	Tallinn	Írország	Románia

2. táblázat

Pozsony	Oszló	Tallinn
Prága	Bern	Ljubljana
Bukarest	Szófia	Szarajevó
Zágráb	Dublin	Riga
Kijev	Lisszabon	Varsó
Stockholm	Brüsszel	Belgrád

Javítókulcs

3. táblázat

Szlovákia	Pozsony	Norvégia	Oszló	Bosznia-Hercegovina	Szarajevó
Csehország	Prága	Svájc	Bern	Észtország	Tallinn
Románia	Bukarest	Bulgária	Szófia	Szlovénia	Ljubljana
Horvátország	Zágráb	Írország	Dublin	Lettország	Riga
Ukrajna	Kijev	Portugália	Lisszabon	Lengyelország	Varsó
Svédország	Stockholm	Belgium	Brüsszel	Szerbia	Belgrád

43 Tájékozódás a térképen

Célcsoport: felső tagozat, középiskola

Ajánlás:

Sajátos nevelési igényű:

- egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók,
- beszédfigyatekos tanulók részére.

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület:

- téri-orientáció
- memória

Tantárgyi koncentráció: földrajz, történelem

Készítette: Nagyfejeő Mihályné Gyöngy Judit

Származás: saját készítésű feladat

Eszközigény: földrajzi, történelmi térképek, vaktérképek, természetes földrajzi neveket, ország és megye neveket tartalmazó kártyák, iránytű, papír, nyomtató, lamináló gép, lamináló fólia, olló, boríték, alkoholos filc.

Feladatléírás:

Bármelyik tantárgy tanulása során vagy szövegértő feladat során felmerülő helyszínt érdemes térképen is megkeresni, és tájékozódási feladatokat végezni. Az adott témához szükséges térképeket, vaktérképeket, földrajzi neveket tartalmazó kártyákat előre el kell készíteni. A tartósság érdekében érdemes laminálni és borítékban tárolni.

A földrajzi, történelmi térképeket függőlegesen helyezzük el, pl. falra akasszuk fel, A vaktérképeket vízszintesen az asztalon helyezzük el.

Példa: Történelmi tanulmányok során ismerkedhetnek meg a tanulók az Altamira barlanggal, amely az őskori művészet egyik legfontosabb lelőhelye. Spanyolországban Cantabriában található meg. 1879-ben fedezték fel, a világörökség része. Megállapítjuk, hogy Spanyolország Európában van.

A térképen való tájékozódáshoz vegyünk elő egy Európát ábrázoló földrajzi térképet.

1. Sorolja fel, milyen fő égtájak vannak az iránytű szerint: É, D, K, Ny,
2. Sorolja fel, milyen mellék égtájak vannak az iránytű szerint: ÉK, DK, DNY, ÉNy

A kép forrása: http://www.vilaglex.hu/Lexikon/Html/Egtaj_.htm / letöltve: 2019. 07. 01.

3. Álljon szembe a térképpel és a domináns kezével mutassa meg ezeket az égtájakat a térképen is.

4. Sorolja fel, hogy égtájanként milyen természetes határok veszik körbe Európát. Az égtájak kártyáit helyezze el a térképen.

A kép forrása:

<https://www.google.com/search?q=eur%C3%B3pa+t%C3%A9rkép&client=firefox-b-d&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=LE3qEeKKbg9L2M%253A%252CUEAizjY3fhk7oM%252C&vet=1>

[&usg=AI4 -kSeeJCV8v9mddaby3-Zz65MTf3iag&sa=X&ved=2ahUKEwis-9rP5bjjAhWxlosKHS3iBYgQ9QEwC3oECAYQGg#imgrc=s1u-DGkgrq_L2M:&vet=1](#)

letöltve: 2019. 07. 01.

Például:

Európát északon a Jeges-tenger, keleten Ázsia, dél-keleten a Fekete tenger, délen a Földközi-tenger és Afrika, nyugatra az Atlanti-óceán határolja.

5. Majd álljon háttal a térképnek és ugyanígy a domináns kezével mondja és mutassa meg égtájanként milyen természetes határok veszik körbe Európát.

6. Ezután határozza meg, hogy Spanyolország merre van, és sorolja fel égtájanként milyen természetes határok és országok veszik körbe.

Például: Spanyolországot északon az Atlanti óceán, észak-keleten Franciaország, dél-keleten a Földközi-tenger, délen, dél-nyugaton Afrika, nyugaton Portugália határolja.

7. Majd álljon háttal a térképnek és ugyanígy a domináns kezével mondja és mutassa meg, Spanyolországot körülvevő természetes határokat, országokat égtájak szerint.

8. Ezután egy vaktérképen, az asztalon keressék meg Spanyolországot, az azt körülvevő természetes határait, országokat és a megfelelő kártyát helyezték a megfelelő helyre. Előzetesen ezeket a földrajzi neveket tartalmazó kártyákat el kell készíteni és egy borítékban kell tárolni.

9. Majd beszéljük meg, hogy Magyarországon hol találhatóak hasonló őskori leletek. Pl. Vértesszőlős Suba-lyuk, Cserépfalu, Szelete-barlang, Istállós-kő. Ezeket jelöljük is meg pl. blue techkkel.

10. A térképpel szemben állva, a domináns kezével mutatva mondja el, hogy Magyarországot milyen országok veszik körbe égtájanként.

A kép forrása:

https://www.google.com/search?q=magyarorsz%C3%A1g+szomsz%C3%A9dos+orsz%C3%A1gai&client=firefox-b-d&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=2j4lGdaAsDGYIM%253A%252CH8Sra7NA8ar3RM%252C_&vet=1&usg=AI4_-kRSR5Skmp9JHnXOF-hcKS6GrBx8fw&sa=X&ved=2ahUKEwjD4_fP67jjAhVKIYsKHS9kAYYQ9QEwBHoECACQDA#imgsrc=NSGsgpYmnVGT1M:&vet=1

letöltve: 2019. 07. 01.

Pl. Magyarországot északon Szlovákia, észak-keleten Ukrajna, keleten Románia, délen Szerbia, Horvátország, dél-nyugaton Horvátország, Szlovénia, nyugaton, észak-nyugaton Ausztria veszi körbe.

11. Majd álljon háttal a térképnek és ugyanígy a domináns kezével mondja és mutassa meg, Magyarországot milyen országok veszik körbe égtájanként.

12. Ezután az asztalon, vaktérképen is rakják ki az országok nevét a megfelelő helyre, amelyet előzetesen elkészítettünk és borítékban tárolunk.

13. Válasszunk ki egy őskori helyet Magyarországon Pl. Szelete-barlang. Határozzuk meg, melyik megyében van pl. Borsod-Abaúj-Zemplén megye.

14. A térképpel szemben állva, a domináns kezével mutassa és mondja el, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyét milyen megyék veszik körbe égtájanként.

A kép forrása:

https://www.google.com/search?q=magyarorsz%C3%A1g+megy%C3%A9k+t%C3%A9rkép%C3%A9s&client=firefox-b-d&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=MRWRQ84KeHgXJM%253A%252CJVWzlyTUS75YqM%252C_&vet=1&usg=AI4_kTjLWg5uVuiMaXNyU_ZrfAclri7Pg&sa=X&ved=2ahUKEwjfwl-V97jjAhV1XRUIHfWlCIQQ9QEwAHoECACQBA#imgsrc=MRWRQ84KeHgXJM:

letöltve: 2019. 07. 01.

Például: Borsod – Abaúj - Zemplén megyét keleten és dél-keleten Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, dél-keleten Hajdu-Bihar megye, délen Jász- Nagykun- Szolnok megye, dél-nyugaton Heves megye, nyugaton Nógrád megye határolja.

15. Ugyanezt háttal fordulva a térképnek is elmondadjuk.

16. Ezután az asztalon, vaktérképen is rakják ki a megyék nevét a megfelelő helyre, amelyet előzetesen elkészítettünk és borítékban tárolunk.

17. Ezután keressék meg a térlépen Spanyolországban Cantabriát, ahol az Altamira barlang található. Majd tervezzenek meg egy útvonalat Magyarországra a Szelete-barlanghoz és mondják el, és mutassák meg a térképen égtájanként, hogy milyen országokon kell átutazni Magyarorszáig, majd Magyarországon belül milyen megyéken kell keresztül menni, hogy a Szelete- barlanghoz jussunk.

18. Ezután a visszafelé utat is tervezzék meg és mondják el, mutassák meg a térképen, hogy a Szelete-barlangtól milyen Magyarországi megyéken kell áthaladni, milyen országokon kell átutazni, hogy az Altamira barlanghoz jussunk.

19. Majd az asztalon lévő vaktérképen rajzolják is be ezt az útvonalat. Tegyék ki az országok, megyék nevét a megfelelő helyre.

KIADVÁNY PEDAGÓGUSOKNAK